

Ballószögi Csillagszem Óvoda

Pedagógiai Programja

2025.

Legitimációs záradék
Iktató szám:
Készítette, módosította: .....   PH.   Máténé Nyúl Éva   igazgató
Ballószög Nagyközség Önkormányzatának Képviselőtestülete megismerte, és jóváhagyta   .....   PH.   Somogyi Lajos   polgármester
A dokumentum jellege: nyilvános, megtalálható az irodákban, illetve a honlapon
Érvényessége: 2025. 10. 31- től határozatlan ideig.

Tartalom

A pedagógiai program jogszabályi háttere.....	4
Bevezető	5
Helyzetemelés	6
1. Óvoda helyi nevelési alapjai	6
1.1 Óvodai nevelésünk célja.....	10
1.2 Sajátosságok, specialitások.....	12
1.3 Gyermekkép	13
1.4 Pedagóguskép.....	14
2. Az óvoda nevelési feladatai	14
2.1 Az egészséges életmód alakítása	15
2.2 Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	19
2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	24
2.3.1 Anyanyelvi	24
2.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	25
3. Az óvodai élet megszervezésének elvei	27
3.1 Az óvodai élet megszervezése.....	27
3.2 Napirend	30
3.3 Hetirend	31
3.4 "Csillagfényes" ünnepek	33
3.5 "Csillagösvény" közös rendezvények	34
3.6 Az óvodai csoportok szervezése és a gyermekek fejlődésének nyomon	35
3.7 Az óvodai nevelés tervezése	36
3.8. Az óvoda kapcsolatai	36
4. Az óvodai élet tevékenységi formái, és az óvodapedagógus	39
4.1 Játék	39
4.2 Verselés, mesélés	43
4.3 Ének, zene, népi játék, tánc.....	46
4.4 Rajzolás, mintázás, kézimunka	49
4.5 Mindennapos mozgás	51
4.6 Külső világ tevékeny megismerése.....	56
4.7 Munka jellegű tevékenységek	60
4.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás	62
5. Alapellátáson kívüli speciális szolgáltatások.....	67
6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	67
7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	74
8. Egészségfejlesztés	74
9. Fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	82

A pedagógiai program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A kormány 363/2012.(XII.17.) kormányrendelete az óvodai nevelésországos alapprogramjáról, valamint a 77/2025 (IV.15.) Kormányrendelet
- A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011.évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 149/1997.(IX.10) kormányrendelet gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásokról
- 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- Az 1998.évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 48/2012 (XII.12) EMMI rendelet pedagógiai szakmai szolgáltatásokról, az ellátó intézményekről és a szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 15/2013 (II.26) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- A Ballószögi Csillagszem Óvoda Alapító Okirata

**A gyermek, világra nyitott lény. A simogatásra simogatással, a jókedvre jó kedvvel,
tevékenységre tevékenységgel felel.**

Mérei Ferenc

A köznevelési rendszer legalsó pillére az óvoda, ebből kifolyólag az óvodának kiemelten fontos alapozó szerepe van. Egy egységes folyamat első intézményi szakasza, melyet az iskolai oktatás folytat tovább.

Tudjuk, hogy nagy a felelősségünk, mert ebben az életkorban /3-6-7 éves kor/ elmulasztott nevelési, fejlesztési lehetőségek már nem pótolhatóak. Óvodai nevelésünk a gyermeki tevékenységekre épül, mely fókuszál az egyéni fejlesztési ütemre.

Valljuk, hogy minden gyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen, ezért gyermekeink személyiségfejlődését, egyéni képességeik kibontakoztatását spontán és szervezett élethelyzetek megteremtésével segítjük elő. A Ballószögi Csillagszem Óvodába járó gyermekek egyéni ütemben és egyéni módon fejlődhetnek, ugyanakkor a közös tapasztalatok, a közös élmények, az együtt megélt események összetartják a csoportot, és a közös hagyományok, szokások mentén tudnak együttműködni, együtt játszani, együtt gondolkodni.

Szeretnénk, hogy az óvodáskor végére minden gyermekünk iskolára alkalmassá váljon és saját maga képességeihez mérten a legmagasabb szintre fejlődjön. Miközben gyermekeink kíváncsiságára, érdeklődésére, nyitottságára építve gazdagítjuk, bővítjük ismereteiket, olyan képességeket alapozunk meg, melyek az egész életen át tartó tanulásra hatással vannak.

Pedagógiai Programunkat a hosszú évek alatt kialakított nevelési szokásainkra, értékeinkre alapozva állítottuk össze.

Egyediségét eddigi *eredményes nevelési gyakorlataink, helyi és környezeti adottságaink, lehetőségeink és az általunk tudatosan választott módszerek* adják. Nevelésünket a *szeretetteljes, befogadó* családi légkör, a gyermekek egyéni képességeik szerinti nevelése - fejlesztése, a gyermekek iránti tisztelet és szeretet, az örömteli élmény gazdag mindennapok megteremtése határozza meg.

Programunkat az aktuális törvényi előírásoknak, változásoknak megfelelően kiegészítettük és továbbfejlesztettük.

Legfőbb célunk:

- * *a gyermekek személyiségének harmonikus fejlesztése az óvodai nevelés egészében és egyéni szükségletükhöz igazodva,*

- * a kimenet szemlélet érvényesítése mellett az iskolaalkalmasság elérése több év alatt, egyéni tempóban.

Tesszük mindezt a családokkal együtt úgy, hogy az egyéni- és életkori sajátosságokat maximálisan szem előtt tartjuk.

A magyar közoktatás politika kiemelt feladatként kezeli az iskolát megelőző kisgyermekkor fejlesztését. Ezért pedagógiai programunk átdolgozása, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadásáról szóló 363/ 2012. (XII.17.) Kormányrendelet kihirdetését követően többször is megtörtént.

Óvodánk két telephelyen, Kecskemét vonzáskörzetében barátságos falusi környezetben helyezkedik el. Egyesíti magába a vidéki óvodák valamennyi jó tulajdonságát.

- családias, nyugodt hangulat,
- szülők, pedagógusok, gyermekek élő, szoros kapcsolata,
- ezen alapokon kialakuló bizalom, mely a nevelés hatékonyságát nagymértékben segíti,
- az önkormányzat és az intézmény napi közvetlen kapcsolata.

Az alapító okiratban megjelölt, maximálisan felvehető gyermeklétszám: 145 fő

Csillagszem Óvoda: 140 fő

Karácsonyi Óvoda: 45 fő

Helyzetelemzés

Szociokulturális háttér:

Óvodánk Kecskemét vonzáskörzetében, Ballószög külterületén – Karácsonyi Óvoda: telephely III. körzet 71. - és Ballószög központjában helyezkednek el. A családok nagy része újonnan épített családi házakban lakik, míg a többiek régebbi, de szintén kertes házakban élnek.

A gyermekek szociokulturális háttére átlag feletti, többségük rendezett körülmények között él, a szülők többsége dolgozik. A hátrányos helyzetűek aránya 2 % - ra tehető. Tény, hogy ez itt a vidék, és nem érezhető az urbanizált világ minden káros hatása, de a globális média áttöri a vidéki, kisközösségi lét mentő-védő falait is. Ezen védő falak megőrzésére keressük a megoldásokat. Az általános társadalmi problémák, mint például *a zaklatott, és a fogyasztásra, teljesítményre összpontosító életmód következtében az emberi kapcsolatokban jelentkező*

ellaposodás, felszínesedés; így a családok válsága, az alapvető, igazodási pontot jelentő értékek háttérbe szorulása, a mi gyermekeink nevelkedésének szűkebb és tágabb társadalmi közegeiben is megtapasztalhatók.

Ugyanakkor a családok 93%-a szokott rendszeresen valamilyen mozgásos - kirándulás, sport, néptánc- tevékenységet végezni. Heti rendszerességgel 45%, napi tevékenységként 29%-an mozognak, sportolnak.

Más kulturális környezetből bevándorló családok gyermekei csak nagyon ritkán kerülnek óvodáinkba. Sajátos elfogadó környezetünkkel, tudatos pedagógiai tevékenységünkkel, mely az esélyegyenlőség megteremtését segíti, igyekszünk bármilyen okból adódó hátrányt kompenzálni.

A fenntartó távlati koncepciója az óvodával kapcsolatban

Ballószög Nagyközség Önkormányzata továbbra is biztosítani kívánja a községben élő családok számára az óvodai nevelést, mint alapfeladatot.

Az óvoda nyitvatartása, csoportjai, személyi és tárgyi feltételei:

Ballószögi Csillagszem Óvoda

Az óvoda 2 telephelyen működik

Székhely: 6035 Ballószög, Zrínyi u. 2.

Telephely: 6035 Ballószög, III. körzet 71.

Csoportok száma székhelyen: 6

Telephelyen: 2

Nyitvatartás mindkét telephelyen: 6.30-17 óráig (napi 10,5 óra heti 52,5 óra) jogszabályban meghatározott csoportonkénti 2 óra átfedési idővel.

Személyi feltételek:

Óvodapedagógusok:

17 fő óvodapedagógus, ebből 1 fő függetlenített vezető

Ebből:

- Főiskolai végzettségű: 17 fő;

Ebből:

- szakvizsgázott 5 fő / 1 fő közoktatás vezető (szaktanácsadó), 1 fő óvodai intézményvezető óvodaiszakértő,
- ebből egyéb képesítéssel rendelkezik 1 fő/ tanító
- egyéb képesítések: 2 fő mozgásterápia, 1 fő beszédfejlesztő, 1 fő mentorpedagógus, 1 fő fejlesztőpedagógus

A státuszon szereplő pedagógusok közül: 2 fő Mester fokozattal rendelkezik.

Nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak

1 fő óvodatitkár, érettségivel és mérlegképes könyvelői végzettséggel rendelkezik.

8 fő szakképzett dajka / 8 fő szakmunkás – ebből dajka képzettséggel 8 fő rendelkezik.

2 fő pedagógiai asszisztens is segíti az oktató- nevelőmunkát. Ők érettségivel és pedagógiai, illetve gyógypedagógiai asszisztensi végzettséggel rendelkeznek.

Óvodánkba a Kecskeméti Szakszolgálattól óraadó logopédus jár a gyermekekhez, heti 15 órában, mely még mindig nem elegendő gyermekeink számára, mivel azt tapasztaljuk, hogy egyre több beszédfejlődési rendellenességgel küzdő gyermek jár az óvodába.

Katolikus hitoktatást is igényelhetnek a szülők minden intézményünkben heti egy alkalommal, melyhez a feltételeket biztosítjuk. A református hitoktatás megvalósult, így ez a szülői igényt is tudtuk teljesíteni.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelésében az óvodában dolgozók lehetőséget teremtenek ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Tárgyi feltételeink:

Tárgyi feltételeink megfelelnek az eszközjegyzékben megjelenő előírásoknak.

A székhely óvodában a mindennapi szabad játék, mozgás feltételek maximálisan adottak, kiemelten büszkék vagyunk a gyermekek fejlődését, tanulását támogató környezetünkre.

A teraszon végezhető tevékenységek megvalósítása érdekében az árnyékolók beszerzése megtörtént.

A Karácsonyi Óvoda infrastrukturális feltételei nem fejleszthetők az épület jelenlegi adottságai miatt. Infrastrukturális hiányosságaink: tornaszoba, fejlesztőszoba, a dolgozókat kiszolgálóhelyiségek a Karácsonyi Óvodában.

Intézményünk nevelési gyakorlatában kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyermekeket körülvevő fizikai környezetnek, amely meghatározó módon támogatja a személyiségfejlődést, a biztonságérzet kialakulását és a tanulási folyamatokat. Ennek érdekében törekszünk egységes, harmonikus színvilág és stílus kialakítására, mely tovább erősíti a szeretetteljes, elfogadó légkört.

Az óvodai élet szinterei otthonos, barátságos, esztétikus és funkcionális terek, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni szükségleteihez és aktuális tevékenységeihez igazodva kerülnek kialakításra. A csoportszobákban folyamatosan biztosítjuk a mozgás- és játékgény kielégítésének lehetőségét, miközben környezetünket harmonikus színek, természetes anyagok, letisztult formák és ösztönző vizuális elemek jellemzik.

A két óvodai épületben egységes szemlélet alapján alkalmazunk meleg, nyugtató színárnyalatokat, puha, esztétikus textíliákat, értékközvetítő illusztrációkat és praktikus, a gyermekek számára jól átlátható, könnyen kezelhető bútorzatot. Az információk átadásában törekszünk az egyszerűsége és áttekinthetősége, elősegítve ezzel az önállóság fejlődését. A gondosan megválogatott eszköz- és játékkészlet lehetőséget biztosít a szabad játék kibontakozására, a mozgásfejlődésre, valamint a spontán tapasztalatszerzésre és tanulásra. Környezetünk kialakításával célunk egy olyan támogató, inspiráló tér megteremtése, amely hozzájárul a gyermekek testi, lelki és szociális jólétéhez, valamint segíti őket az óvodai életben való aktív részvételben.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy aki óvodáinkba belép, érezze, és ezáltal tudja, hogy akik itt dolgoznak, igényesek a szépre, a jóra, a gyermekek esztétikus környezetére is.

1. AZ ÓVODA HELYI NEVELÉSI ALAPELVEI

Óvodai nevelésünk *az elfogadó, befogadó, bátorító nevelés irányzatához áll legközelebb*, ezért ezen elvek mentén végezzük munkánkat.

Minden elv felett legfontosabb: olyannak fogadjuk el, és úgy szeretjük a gyermeket, hogy majd önmagát is szeretni tudja.

Alapelv megismerni és megérteni a gyermeket, magatartását, és azt a környezetet, amiben megjelent ez a viselkedés.

Figyelembe vesszük, hogy magatartása nemcsak viselkedés, hanem helyének megteremtését jelenti a világban.

- A gyermek, fejlődő személyiség, ám közösségi lény is, ezért óvodánkban alapelv, hogy mi felnőttek, pedagógusok, szeretetteljes gondoskodással fordulunk, mint egyéniség felé minden tevékenység közben, és segítjük őt az óvodai közösségbe való beilleszkedésben. (individualizálva szocializálás)
- Különleges védelem – testi, lelki- illeti meg az óvodásokat életkori és egyéni sajátosságaikból eredendően, az óvodai nevelés teljes időtartamában.
Ezt elsősorban az óvodapedagógus személye szakértelme biztosítja, egyéni esetekben speciális szakember- pszichológus, gyógypedagógus, gyermekvédelmi támogatásával kiegészítve.
- Mivel a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, *az óvoda, mint intézmény, kiegészítő, megerősítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be*, melynek feladatát, formáit külön fejezet taglalja.
- Óvodánkban a nevelés és a pedagógiai tevékenység a gyermekek teljes személyiségének kibontakoztatására irányul, vagyis a *harmonikus személyiség fejlesztést* tarjuk szem előtt, elsősorban a *mozgás, a beszéd fejlesztés és az érzelmi intelligencia súlypontja mellett.*
- Az óvodás gyermek *elsődleges tanulási formája az utánzás, a szociális tanulás a cselekvéses, spontán játékos tapasztalatszerzés, s a kérdéseire adott válaszok, a kísérletezés, felfedezés, próbálgatás, és a gyakorlati problémamegoldás*
- Az óvodapedagógus mindezeket figyelembe véve tudatosan készül a fejlődés támogatására, vagy a fejlesztés, tanulás kezdeményezésére, s mindeközben *személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a folyamatot.*
- Pedagógiai tevékenységünk során arra törekszünk, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel vehessen részt az óvodai tevékenységekben, természetesen az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevétele mellett (hátránykompenzáció, differenciálás).
- Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelveit, és szükség esetén a nemzetiségi óvodai nevelés irányelveit.

1.1 Óvodai nevelésünk célja

Nevelésünk célja, értékeink, óvodaképünk

Az óvodai nevelés során *kiemelkedő jelentőségű, és meghatározó a pedagógus személyisége, mely minta, modell a gyermek számára.* Nagyon fontosnak tartjuk a nevelő munkát segítő alkalmazottak munkáját is, s azt a mintát, melyet ők közvetítenek a gyermekek felé. Hisszük, hogy kiegyensúlyozott, örömteli pedagógus tud harmonikus, boldogságra képes gyermeket nevelni.

Nevelőtestületünk célja:

- az értékmegőrzés, és néhány érték felvállalása (a magyar óvodapedagógia hagyományaira építés, az egyéni és életkori sajátosságok maximális figyelembevétele),
- a gyermek megismerése elsősorban a család, mint elsődleges nevelési színtéren keresztül,
- a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézményeként, a gyermek mindenekfelett álló érdekét figyelembe véve hároméves kortól az iskolába lépésig, *a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztése, örömteli óvodáskor biztosítása,*
- készségeiknek és képességeiknek életkor specifikus alakítása elsősorban a játékon, a mozgáson, és a sokszínű tevékenység rendszeren keresztül.
- **Az óvó-védő, szociális funkció előtérbe helyezése mellett az iskolai alkalmasság elérésének tudatos, közvetlen és közvetett eljárásokkal és egyéni ütemben való segítése. Az iskolára való előkészítés fokozatosan, de különösen a gyermek utolsó nevelési évében elengedhetetlen feladatunk,**
- szociális környezetből eredő hátrányok csökkentése
- elfogadó, befogadó, bátorító nevelésével, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs szeretetteljes légkörével olyan környezet teremtése, melyben gyermek és szülő egyaránt jól érzi magát.
- BTMN, SNI esetén az inkluzív pedagógia alapelveinek szem előtt tartása.

Nevelésünk alapja:

- *A gyermekek személyiségének megismerése, az egyéni fejlesztés tudatos megtervezése, az egyéni érési ütem figyelembevételével.* Mindez az óvodai nevelés egészében és folyamatában valósul meg, az egyéni fejlődési naplóban pedig rögzítésre kerül.
- Mindezt a **mozgáson, sokszínű tevékenység rendszeren, műveltség tartalmon** keresztül úgy valósítjuk meg óvodánkban, hogy *elegendő teret, időt adunk a semmi mással nem helyettesíthető szabad játéknak.*

- Célunk, a családokkal együttműködve, nevelésüket kiegészítve - szeretet, biztonság, gyermekközpontúság és az egyéni érés figyelembevételével-, az óvodáskor végére *testileg, lelkileg, érzelmileg érett, egészséges önbizalommal rendelkező, közösségi együttműködésre képes gyermekek útjukra bocsátása.*
- Pedagógiai tevékenység rendszerünk, a gyermek személyiségéhez igazodik.
- Környezetünk, módszereink segítik, támogatják a gyermekek mozgásfejlődését, spontán tapasztalat szerzését, a tanulási képességek megalapozását, környezettudatos magatartásának kialakulását.

1.2 Sajátosságok, specialitások

Sajátosságunk, egyben értékünk a falusi környezet adta minden lehetőség kihasználása a gyermeki tanulás, tapasztalatszerzés élménygyűjtés mellett, és a város közelsége által biztosított kulturális tevékenységekbe való bekapcsolódás.

Helyi lehetőségek:

- lovas kocsizás, lovaglás, tanyalátogatás, kemencében sütés, gyümölcs szüret. A nagycsaládok, a szorosabb emberi, munka kapcsolatokból eredő minta követése stb. helyben
- Ciróka Bábszínház látogatás, Természet Háza, Planetárium, Cifra palota kiállítások látogatása, kirándulás az Arborétumba, Vadasparkba stb. kecskeméti helyszíneken.

Specialitásunk az *érzelmi intelligencia megalapozása*, melyet már az anyás beszoktatás is szolgál, mert ma már kutatások támasztják alá, hogy ez is a boldogulás záloga a tudás mellett. Ezt segíti a **Vitamintorna**, a Gergely Ildikó féle torna, valamint a Mozgáskotta egyes elemei is.

A legnagyobb hangsúlyt a **mozgástevékenységre, és foglalkozásra helyezzük**, mert a mozgás az óvodás gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája a játék mellett.

Hetente többször mozognak zenére, mely felszabadultságot, *élményt* jelent a fejlesztő hatás mellett. Megtanulnak **lazítani**, és példát mutatunk a problémák humoros megoldásra is.

„Madárbarát” óvoda, „Biztonságos óvoda” címének jogán a környezettudatos magatartás alapjait rakjuk le.

Mindezen célokhoz, feladatokhoz, nevelőtestületünk és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak képzettsége, szemlélete, az óvoda családias hangulata adott.

Megvalósítani kívánjuk a tehetség korai felismerését, gondozását, az inkluzív szemléletet; *feltételeinktől függően* sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztését, ahol a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, és bizalom övezi.

Esetlegesen más országból hozzánk érkező (migráns), és etnikai nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében tudatosan törekszünk az önazonosság megőrzésére, ápolására, erősítésére, az emberi jogok, és alapvető szabadságuk védelmére. (műveltség tartalom, ünnepek, hagyományok)

1.3 Gyermekkép

A gyermek, mint ember, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi és szociális lény egyszerre.

Alapelv:

- minden gyermek magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesül, úgy, hogy kiemelkedő adottságaira építve képességei fejlődjenek, a meglévő hátrányai csökkenjenek → önmagához képest fejlődjön
- a gyermekek fejlődő személyiségét a spontán és tudatos nevelő hatások alakítják

A gyermekek „mindenekfelett álló érdekét” figyelembe véve, olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akik itt az óvodában egymással együttműködve, örömmel, önfeledten tudnak tevékenykedni.

Ehhez az életkorukból, és egyéni sajátosságaikból adódó szükségleteikhez igazodva biztosítjuk

- mozgásigényük kielégítését
- szeretetre való igényük megélését
- egyetemes, és hazai kultúra értékeinek megismerését
- egészséges életvitelük és környezettudatos magatartásuk megalapozását
- szenzitivitásuknak megfelelően biztosítjuk a megfelelő műveltség tartalmakat,
- ének, mese, alkotás vágy, kíváncsiság- valamint kreativitásuk, és lelki szükségletüknek megfelelően a semmi mással nem helyettesíthető szabad játék feltételeit.
- biztonságot, keretet, eligazodást adó norma és szabály rendszert (napirend, hetirend, „kevés számú” óvodai, és csoport szabályok)

Vidáman, felszabadultan, hosszantartóan, később önálló ötletek alapján, a többiekkel együttműködve tudnak játszani. Életkoruknak, egyéni érési ütemüknek megfelelő

mozgáskultúrával, ismeretekkel, képességekkel rendelkeznek. Megismerkednek az egészséges életvitel, és a környezettudatos életalapjaival. Szívesen és kreatívan kezdeményeznek maguk is tevékenységeket, - énekelnek, mondókáznak, fogócskáznak stb.- többnyire vidámak, bátrak, kellő küzdő képességgel rendelkeznek, nyitottak az új ismeretek befogadására.

Ismerik, betartják az óvoda, és a közösségi lét néhány nagyon fontos szabályát.

1.4 Pedagóguskép

Hisszük, csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak majd a világban. Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez. A nevelés folyamatában az óvodapedagógus feladata a családi nevelés kiegészítése.

- Az óvodapedagógusok a pedagógiai programban meghatározott módszerek mentén változatos, egyénre szabott módszerekkel végzik nevelőmunkájukat.
- A gyermekek és az óvodapedagógusok kapcsolata szereteten, kölcsönös bizalmon és feltétel nélküli elfogadáson alapul. Nyitott, igényes, tudatos, az óvodapedagógusi kompetenciák folyamatos bővítésére (önképzés, továbbképzés) törekszik.
- Életszemlélete derűs, pozitív, jó konfliktuskezelő, problémamegoldó képességekkel rendelkezik. Magas szintű kommunikáció jellemezi, sokat dicsér és van humorérzéke.
- Tiszteletben tartja és tolerálja a különbözőséget, alkalmazza az egyenlő bánásmód elvét.
- Fontosnak tartja az együttműködést más óvodapedagógusokkal és a nevelő-oktató munkát segítőkkel.

2. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI

A gyermeket különleges védelem illeti, tisztelet, elfogadás, szeretet övezi és az így kialakult kölcsönös bizalom segítségével, szabadon fejezheti ki önmagát.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és *értelmi* fejlesztése.

Ezen belül:

- egészséges életmód alakítása,
- érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása, ezen területeken a személyes kognitív és szociális kompetenciák alakítása

Az egészséges életmód alakítása intézményünk közös kiemelt nevelési területe. Minden nevelési évben a prioritáson túl is fontos szerepet kap az óvodák közötti tapasztalatcsere, szakmai bemutató ezen a területen. Az „egészségnevelési hónap” projekt keretében több alkalommal nyitott óvodánk kapuja a szülők és az iskolák nevelői számára is. Az aktuális projekt minden évben a nevelési terv és munkaterv része.

2.1 Az egészséges életmód alakítása

Cél:

A gyermekek egészséges életvitelének megalapozása. A program akkor hatékony, ha teljes körű, azaz áthatja óvodai nevelésünk egészét, ideértve közvetlen partnereinket is.

Feladat:

Rendszeres tudatosítás, felvilágosítás, tapasztalás az egészséges életmód elemeiről:

- a gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése,
- balesetvédelem,
- az anamnézisben szereplő betegségek figyelemmel kísérése, lehetőség szerint a gyógyulási folyamat segítése (ételallergiák, allergia),
- személyi higiéné biztosítása,
- lelki higiéné megteremtése (kacagás, mozgás, lazítás, csend),
- egészséges táplálkozásra ösztönzés,
- mozgás, gerincbarát életvitel megalapozása (mozgás, Vitamintorna, tiszta vízfogyasztás fontossága),
- egészséget választó képesség fejlesztése,
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz,
- az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához,
- megfelelő szakemberek bevonásával prevenciós, korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

•

Óvodánkban az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, mozgás, edzés, pihenés, alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

A program tartalma:

- egészséges és biztonságos környezet teremtése, baleset-megelőzés, segítségnyújtás,
- egészséges táplálkozásra törekvés,
- a gyermekek gondozása, személyi higiéné,
- mentálhigiéné (óvodáskor lelki sajátosságainak védelme),
- elegendő idő, hely és eszköz biztosítása mozgásigényük kielégítéséhez, mindennapos mozgás – a Karácsonyi Óvodában is a torna szoba hiánya ellenére,
- egészségmegőrzés szokásainak alakítása, kiemelve lelki egyézségük védelmét, feltételeinek megteremtését,
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, a testi képességek, a harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése az óvodai nevelés egész folyamatában,
- szükség esetén speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása érdekében a megfelelő szakemberhez történő irányítás,
- egészséget választó képesség alakítása,
- egészséges életvitel alapjainak lerakása,
- környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó ismeretek nyújtása néhány szokás alakítása, környezettudatos magatartás alakítása, megalapozása,
- egészséget károsító tényezők felismerése, kerülése,

Óvodapedagógus attitűd:

- Elfogadás, befogadás, mintaadás, tudatosítás
- személyre szabott pozitív megerősítés, támogató magatartás

Az óvodapedagógus feladatai:

- gondoskodjon a gyermek gondozásáról, az egészségmegőrzés szokásainak alakításáról, testi szükségleteinek kielégítéséről
- alakítsa a gyermekek személyes önállósági kompetenciáit, ezzel alapozza meg reális önbecsülésüket, önbizalmukat
- törekedjen az óvodai és családi gondozási szokások összehangolására

- törekedjen a kulturált és egészséges élet feltételeinek megteremtésére
- biztosítsa a rendszeres szellőztetést a csoportszobában
- mutasson az óvónő hiteles magatartást, mintát, példát a gyerekeknek és a kollégáknak is, kapcsolataiban a pozitív irányultság és a konstruktív megoldás legyen domináns
- *fordítson különös figyelmet a hátrányos szociokulturális körülmények közül érkező gyermekek fejlődésére, gondozási szokásaik megalapozására, problémás esetben kérje szakember segítségét*
- mélyítse el a gyermekkel a kapcsolatot tisztálkodás közben, beszélgessenek, nevezze meg a testrészeket, alakítsa a testfogalom képzetét
- teremtsen meg az intimitást bizonyos szituációkban, - tisztálkodás, beszélgetések- s így is nyújtson biztonságot, odafigyelést a gyermekeknek
- a fokozatosság elvének betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket, végezzék tisztálkodási teendőiket,
- alakítsa rugalmasan a gyermekek napirendjét, *biztosítsa a folyamatosságot* és a megfelelő életritmust,
- ügyeljen a kulturált étkezés feltételeinek meglétére, szokások betartatására,
/ textilterítő, porcelán étkezés, ízléses terítés, jó hangulat, folyamatos kiszolgálás stb./
- nagycsoportban novembertől fokozatosan vezesse be a kés, villa használatát, mely erőteljesen fejleszti a szem-kéz koordinációt is,
- *biztosítson a gyermekeknek a nap bármely időszakában tiszta szűrt ivóvizet,*
- tegyen meg mindent a balesetek megelőzése érdekében, figyeljen a gyermekek egészséges és biztonságos környezetére,
- alakítsa és fejlessze a gyermekek tisztaság iránti igényét,
- *kezdemenyezzen különböző mozgásos tevékenységeket, amelyek elősegítik a gyermek mozgásigényének kielégítését és harmonikus mozgásfejlődését.*
- *végezzen minél több tevékenységet szabadban a gyermek edzettségének biztosítására /szenzomotoros fejlesztés, Mozgáskotta, Vitamintorna és egyéb mobilis eszközök alkalmazása a nap bármely szakaszában/,*
- biztosítson elegendő időt, eszközt a mindennapi levegőzés és udvari mozgás lehetőségére,
- segítse megfelelő eszközökkel és módszerekkel a harmonikus és összerendezett mozgás, és a testi képességek fejlődését (Ayres terápiás eszközök, mobil csúszda, trambulín stb.),
- rossz idő esetén is, udvari levegőzés hiányában szellőztetéssel, mozgásos játékokkal, tornaszobai, és teljes körű csoportszobai mozgással is teremtsen lehetőséget a gyermek mozgásigényének kielégítésére,

- szervezzen rendszeresen játékokat, kirándulásokat, tapasztalatszerző sétákat a faluban és környékén,
- szervezzen látogatást az orvoshoz, gyógyszerháza, védőnőhöz, piacra, zöldségboltba megismerve munkájukat. Az ott szerzett tapasztalatokkal, és további ismeretekkel a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásait, az egészséget választó képességet alakítsa, ösztönözze,
- ismertessen meg a gyermekekkel néhány egészséget, környezetet károsító tényezőt, ösztönözze ezek elkerülésére,
- fektessen hangsúlyt a test és érzékszervek védelmére, például: öltözködésnél, zsebkeendő használat,
- *alakítsa ki a nyugodt pihenés fizikai és mentális feltételeit: szellőztetés, csend, elalvás előtti élő szóval elmondott mese, altatók dúdolása, halk zene, közvetlen jelenlét, simogatás,*
- figyelje folyamatosan a gyermekek testi- lelki állapotát, problémás esetben tegye meg a szükséges intézkedéseket,
biztosítsa – a szülők egyetértésével – heti több alkalommal a gyümölcs és zöldségnapot,
- szervezzen mozgásos programot közösen a szülőkkel (játékos családi délután)
- ha szükséges vonjon be megfelelő szakembereket, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátására.
- segítse kialakítani az óvodások közreműködésével, a gyermekek szüleinek egészséges életmódra való igényét,
- alakítsa ki a gyermek egészségnevelésének, egészségének védelme, edzése érdekében derűs, nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó légkört
- fordítson nagy figyelmet a gyermekek lelki állapotára, annak oldására, feszültségeik feldolgozására / szabad játék, mese, ének, báb, lazítás zenére/
- szervezzen mentálhigiénés, csoportfejlesztő játékokat

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- önállóan mosnak kezet, használják a körömkefét
- önállóan mosnak fogat, a fogápoló szereket tisztán tartják
- önállóan használják a WC-t
- önállóan öltöznak, vetkőznek, többségük kis segítséggel tud cipőt kötni
- ruhájukat, polcukat rendben tartják

- szükség szerint használják a zsebkendőt
- betartják a kulturált étkezés szabályait
- helyesen használják az evőeszközöket
- ügyelnek az étkező asztal esztétikumára
- meg tudnak nevezni néhány egészséges táplálékot
- megfelelő sorrendet tartanak a tevékenységek között
- szokásukká válik a rendszeres tisztálkodás, kulturált étkezés
- ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére
- felismerik életkorukhoz mérten az egészségüket károsító tényezőket,
- tapasztalatokat, ismereteket szereznek az egészség megőrzéssel kapcsolatban
- felismerik az egészséges életvitelhez szükséges viselkedésformákat, tevékenységeket, élelmiszereket
- viselkedésükben megjelennek a környezettudatos magatartás elemei
(környezet óvása, figyelése, víz, villany takarékoság, állatok, növények szeretete gondozása, kiskert gondozás, udvar takarítás)
- testi képességeik életkoruknak megfelelően fejlettek, mozgásuk harmonikus, egyre összerendezettebb
- szeretik a mozgásos tevékenységeket, melyben többnyire bátrak, ügyesek
- tudják, miért fontos a mozgás, a vízivás, a jókedv, a lazítás, a csend
- fejlődnek önvédő, és önellátó képességeik- egészség, önállóság - fizikai önkiszolgálási képességek

2.2 Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Az óvoda az első közösségi színtér, ahol a gyermek hasonló életkorú társakkal van együtt. A szocializálódás szempontjából ez döntő jelentőséggel bír, és hosszú távú kihatásai vannak.

Az óvodás gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül. Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, viselkedése modellértékű a gyermek számára.

Az érzelmi intelligencia megalapozása, már az anyás beszoktatással kezdetét veszi, és nagymértékben járul hozzá a tudás mellett a gyermek majdani eredményes harmonikus felnőtt korához.

Szociális és személyes kompetenciák alakítása, mely eredményeként beilleszkedik a kisebb közösségbe, később a társadalomba.

Célunk:

- a közösségi szabályok megismertetése által közösségben együttműködni tudó egyéniségüket megtartó gyermekek nevelése.
- Ehhez szükséges alapvető erkölcsi normák, tulajdonságok megalapozása. Egészséges énkép megalapozása

Feladat:

- Érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör biztosítása.
- A mindennapos mesélés által élethelyzetek, azok lehetséges megoldásai, emberi tulajdonságok bemutatása
- Toleráns viselkedés megalapozása
- Közös élményekre épülő, közös tevékenység gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Mintaadás az óvodapedagógus-gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek kapcsolatát jellemző pozitív attitűdre
- *Óvodánk egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlesztését és én tudatának alakulását, teret adva a közösségen belül önkifejező és önértékelő törekvéseinek.*
- Annak elfogadására, megértésére neveljük a gyermekeket, hogy az emberek különböznek egymástól.

Programunkban kiemelten kezeljük az óvodához szoktatás kérdését, mely természetesen foglalja magába a gyermekek befogadását.

Beíratást követően az új szülőknek szülői értekezlet keretében tartunk tájékoztatást az óvodai életéről, helyi sajátosságainkról. Ezt követően családlátogatás keretében ismerkedünk meg a gyermekkel, családjával, annak közvetlen környezetével.

Óvoda kezdéskor a fő elv: *folyamatosság, fokozatosság*

A beszoktatás a gyermek igénye, az óvodapedagógus meglátása szerint a szülővel együtt történik. Az anyás beszoktatást szorgalmazzuk, de ez esetben is a szülő dönt.

- folyamatosan, legalább egy, átlagosan két héten keresztül ismerkednek az óvodai élettel,
- az óvodában töltött időt folyamatosan növeljük (1-2 óráig, majd az udvari játékig, ebédidőig az első héten),
- az óvodában történő alvás lehetőleg egy hét óvodában tartózkodás után kezdődik meg, amikor már van kötődés az óvó nénihez, gyermekekhez,
- a gyermekek kedvenc játékukat, biztonságukat fokozó tárgyakat magukkal hozhatják,
- ezen idő alatt lehetőség szerint mindkét óvodapedagógus a csoportban tartózkodik.

Óvodapedagógus attitűd:

- A gyermeknek és környezetének teljes megismerésére alapozás.
- Az eltérő szükségletek, fejlődési tempó tolerálása.
- Nyugodt, türelmes, együttműködő, vidám légkör teremtésének képessége.
- Nevelési módszer, szemlélet váltásának képessége.
- Elfogadás, pozitív megerősítés, bátorítás, következetesség, pedagógiai optimizmus, tapintat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- fejlessze a gyermekek személyes kompetenciáit: bizalom, alkalmazkodás, önbizalom,
- *teremtsen olyan szituációkat, kezdeményezzen olyan játékokat, ahol fejlődik érzelmi tudatosságuk, önismeretük, önértékelő képességük*
- fektessen hangsúlyt az akarat tulajdonságok alakítására, (önkontroll, alkalmazkodás gyakoroltatása)
- alakítsa fokozatosan, életkorhoz mérten a felelősség vállaló képességet
- emelje ki, és ösztönözze a kezdeményező készséget, az optimizmust, a jó megoldásra törekvést
- segítse elő, hogy a gyerekek könnyen beilleszkedjenek az új környezetbe, közösségbe
- rendszeresen játsszanak közösséget építő játékokat
- teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek megismerje szűkebb, tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére
- használja ki a mesélés bábozás adta lehetőségeket (népmesék, didaktikus mesék)

- teremtsen olyan barátságos légkört, hogy a hátrányos szociológiai környezetből jövő gyerekek is felszabadultan tevékenykedjenek, és érzelmileg kiegyensúlyozottá váljanak
- ismerje fel a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű (halmozottan hátrányos helyzetű) az elhanyagolt gyermekeket, akiknek nevelése speciális ismereteket, sajátos, egyéni törődést igényel
- szükség esetén irányítsa őket megfelelő szakemberhez (logopédus gyógypedagógus, pszichológus, konduktor, nevelési tanácsadó, mozgásterapeuta). /ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek/
- segítse a kiemelkedő képességű gyermekek beilleszkedését,
- szervezzen közös élményekre épülő tevékenységeket óvodán belül:
  - születésnapok névnapok ünneplése
  - saláta, befőtt, sütemény, kenyér, gyógytea stb. készítés a gyermekekkel
  - közös készülődés, barkácsolás részvétel minden évszakban az aktuális jelenségekre, hagyományokra, ünnepekre. /Márton nap, Luca nap, Farsang, madáretetés stb./, melyet óvodánk programja alapján készült projektjeink, valamint a „csillagfényes ünnepek”, „csillagösvény rendezvények” tábla tartalmaznak.
- *óvodán kívül:* szüret, tanyalátogatás, kirándulások, lovas kocsikázás, orvosi rendelő, bolt, könyvtár Planetárium, Vadaspark, repülőtér, és kulturális rendezvények látogatása
- alakítson ki a szülőkkel olyan partneri kapcsolatot, hogy a felmerülő problémákat egymásban bízva próbálják megoldani
- segítse a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, engedjen teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.
- fejlessze empátikus képességüket
- a felmerülő konfliktusok esetében hagyja az önálló megoldások keresését, a meggyőzés és megegyezés a spontán döntés kompetenciájának alakítását
- teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- hagyja a gyermekeket önállóan dönteni, választani
- segítse elő a "mi" tudat alakulását, éreztesse a közös tevékenység örömét
- segítse elő a gyermek erkölcsi tulajdonságainak – együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség – és akaratának, önállóságának, önfegyelmének,

kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának kialakulását, szokás- és normarendszerének megalapozását a gyermekeken keresztül a szülőkre is hatva

- biztosítsa a gyerekeknek a szabadidős tevékenységek közötti szabad választást
- tartsa tiszteletben a családok világnézeti és vallási szokásait, és nevelje a gyermekeket arra, hogy az emberek bár különböznek egymástól, ezt elfogadva a hasonlóságaikon keresztül kapcsolódnak egy közösséghez
- alakítson ki a csoporton belül hagyományokat, közösségi szokásrendszert, érvényesítse a differenciált bánásmódot
- minden gyerekeket ösztönözzön arra, hogy önmagához képest fejlődjenek
- tartsa számon a születésnapokat, ünnepeljék azokat közösen, tanítsa a gyerekeket hosszan hiányzó társaik számon tartására, azokat látogassák meg

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- egészséges, korukhoz mért önkontrollal rendelkeznek, önbizalmuk, tartásuk van
- korukhoz mértén reálisan értékelik magukat
- értik, érzik a metakommunikatív jelzéseket egymástól és a felnőttől
- életkoruknak megfelelő érdekérvényesítő képességgel rendelkeznek
- vannak barátaik, jól érzik magukat a közösségben, ragaszkodnak egymáshoz
- várják az ünnepeket, a közös tevékenységeket
- udvariasan közlik kívánságaikat, kéréseiket
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják, köszönnek, tisztelettel viselkednek a felnőttekkel
- a játékot és a többi eszközt megosztják társaikkal
- számontartják társaik hiányzását, érdeklődnek utánuk
- igénylik a kialakult szokás- és normarendszer alkalmazását
- konfliktus helyzetben önállóan megpróbálnak egyezkedni, dönteni, megoldást találni
- alapvető erkölcsi tulajdonságaik megjelennek: érdeklődés egymás iránt, együttérzés, segítség felajánlás stb.
- szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre:
- képesek: együttérzésre, együttműködésre, megértésre, önzetlenségre figyelmesek, segítőkészek, elfogadóak

- akaratí tulajdonságaik, érzelmi tudatosságuk folyamatosan fejlődik: alkalmazkodás önállóság, önfegyelem, megbízhatóság, lelkiismeretesség, kitartás, feladattudat, szabálytudat

2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2.3.1 Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció-helyes mintaadással- az óvodai nevelés egészében kiemelkedő jelentőségű. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben átélük a családhoz, kisebb közösségekhez és a nemzethez való tartozást. Az anyanyelv önkifejezési forma és egyben kapocs, mely jelen van életük minden mozzanatában.

Gyakori mondókázással, mindennapos meséléssel, énekléssel, hagyományápolással, - népi dalos játékokkal a gyermekek intenzívebben részesülnek az anyanyelv élményében.

Logopédiai feladatok: beszédhibák szűrése, dyslexia veszélyeztetettség szűrése, szükség esetén logopédiai megsegítés (nagy csoport).

Cél:

- Önmagát, gondolatait, érzelmeit kifejezni és megértetni, másokat meghallgatni tudó gyermekek nevelése.
- Érthető, tiszta, megfelelő tempójú, és hangsúlyú kommunikáció.
- *Életkori és egyéni sajátosságok mellett megvalósuló sokoldalú, értelmi fejlesztés.*

Feladat:

- *Az anyanyelvi fejlesztés mindennapos, mindent átható jellegének biztosítása.*
- Változatos tevékenységrendszeren keresztül ismeretek, jártasságok, készségek alakítása.
- Az anyanyelvi nevelés magába foglalja:
  - a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartását,
  - a metakommunikáció alakítását
  - a gyermekek meghallgatását,
  - a gyermeki kérdések támogatását
  - az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére nevelést,
  - tapasztalatok, élmények verbális kifejezésének biztosítását.
  - az óvodapedagógus minta értékű beszédkulturáját
  - új szavak, kifejezések (szókincs) elsajátítását

- mesehallgatás kezdeményezését
- megfelelő irodalmi értékkel bíró gyermekversek gyakorlását
- „könyves környezet” biztosítását

Meggyőződésünk, hogy a kellő nyelvi fejlettséggel, szövegértelmezéssel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap kultúrtechnikák elsajátítására – az értékek befogadására.

Az anyanyelvi nevelés fokozott előtérbe hozása, ezen belül:

- a verbális, és nonverbális kommunikáció, mint kompetencia fejlesztése, különös figyelemmel a beszédértés (meseértés), és megértetés, beszédészlelés fejlesztésére, külön tervezéssel

Az anyanyelvi nevelés azért is kiemelt jelentőségű terület, mivel a nevelés tartalmi eszközein keresztül hat és valósul meg, ezért valamennyi területtel szoros kapcsolatban áll. A szociokulturális háttér miatt is fontos jelentőségű óvodánkban. Segíti a gyermekek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermekek iskolai tanulásának zökkenőmentes megkezdését. A fejlesztésnek a gyermekek élményeihez kapcsolódva, és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme.

Az anyanyelvi nevelésünk részét képezi:

- anyanyelvi játékok
- dramatikus játékok
- népi dalos játékok
- népmese
- népzene, népdal
- bábjáték
- külső világ tevékeny megismerése
- hagyományápolás, - őrzés, - teremtés.

Elsősorban a mindennapi szabad játék, beszélgetés és mese az a terület, amelyen keresztül az anyanyelv eljut a gyerekekhez.

2.3.2 Értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása / tanulás lásd későbbi fejezet /

- a tanulási zavar veszélyeztetettség korai szűrése és kompenzálása, s az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtése,
- a kiemelkedő képességű, esetlegesen korai tehetség jeleit mutató gyermek differenciált fejlesztése

- tudásvágy megalapozása
- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, és az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezés, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.
- a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése,
- pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

Az értelmi fejlesztés cselekvéses formán keresztül kerül megvalósításra. Kihasználjuk az irányított játékban rejlő összes fejlesztési lehetőséget, és domináns szerepet kap a szervezett, kötött foglalkozásokkal szemben. Ezek során, a gyermekek a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben szerzett tapasztalatokat és ismereteket alkalmazhatják, gyakorolhatják.

Óvodapedagógus attitűd:

- Példaértékű, tiszta, helyes, szép beszéd
- Elkötelezettség a mindennapos anyanyelvi fejlesztés mellett
- Beszéltető helyzetek, biztonságos légkör megteremtése
- Elfogadás, kezdeményezés, ösztönzés, együttműködés

Az óvodapedagógus feladatai:

- a kapcsolatteremtésben-, és tartásban tudatosan alkalmazza eszközként a verbális kommunikáció mellett a nem verbális kommunikációt
- alakítson ki a gyerekekkel szeretetteljes viszonyt, jó csoportlégkört, mert ez a beszédkapcsolatok kialakulásának alapja
- türelmesen és figyelmesen hallgassa végig a gyermekek mondanivalóját,
- ismerje, szeresse anyanyelvét, fejlessze anyanyelvi kultúráját
- beszélgessen sokat a gyerekekkel, válaszoljon kérdéseikre - alkalmazza az értő figyelmet
- figyeljen a beszéd, szöveg megértés, mint kognitív kompetencia fejlesztésére
- bővítse a gyerekek szókincsét, fejlessze a mondatalkotást és a párbeszédkészséget
- illesszen be a nevelési napok folyamán minél több anyanyelvi játékot
- lépjen fel határozottan a nyelvi pongyolaság ellen
- próbálja serkenteni az alig vagy keveset beszélő gyerekek beszédkedvét, dicsérje, báztassa őket

- *ösztönözze a gyerekeket élményeik elmesélésére*
- mondanivalója hiteles és elfogadható legyen a gyerekek számára
- figyeljen fel a beszédhibákra, s ha szükséges, kérje szakember segítségét.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

- beszédük tiszta, érthető, kivéve egyéni eltérés, fogváltás miatti beszédhiba
- gazdag szókincsük segítségével gondolatait érzelmeit mások számára is érthető módon, és hitelesen fejezi ki
- szívesen, örömmel beszélgetnek egymással és a felnőttekkel
- meghallgat, megért másokat
- beszéd tempójuk, hangerejük megfelelő
- egyszerű szóbeli feladatokat, kéréseket megértenek
- minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak
- fonéma hallásuk egyre pontosabb
- egyre jobban képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére, elmondására
- képesek rövid, 4-5 mondatos történetet szóban visszamondani a kulcsszavak alapján
/Kanizsa teszt/
- képről összefüggően tud beszélni
- képesek sorrendiség tárolására -3-4 elem-vizuálisan és akusztikusan is

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3.1 Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, az élőszavas mese és a közösségi játékelmény biztosításával. Az óvoda teljes nyitvatartásában óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel, helyi Pedagógiai Programunk alapján. (Törvényi szabályozás alapján, ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja – pedagógiai asszisztens).

Az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát közvetlen segítő alkalmazottak munkája az óvodai nevelés egészének eredményességét kell, hogy támogassa.

Valljuk, hogy amennyiben lehetséges, a napi élet folyamán szükséges a pedagógiai asszisztens és/vagy dajka folyamatos jelenléte a csoportszobában és az óvodapedagógus munkájának (közvetetten) történő segítése.

Alapja:

- a folyamatos napirend és a keret jellegű, rugalmas heti rend, mely hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez.
- *Az óvodában minden tevékenységre elegendő időt kell biztosítani, a gyermekek nyugodt, kiegyensúlyozott fejlődése érdekében.*
- Az óvodai élet megszervezésének másik fontos pillére az óvodai ünnepek és rendezvények, mert e köré szerveződnek legtöbb esetben az óvodai fejlesztési, és műveltségi tartalmak.

Alapvetően a felesleges várakozásokat kiiktatva, folyamatosan szervezzük a napi óvodai életet. Ugyanakkor valljuk, hogy nem kell kiküszöbölni minden csoportos várakozást, főleg a nagyobbaknál. Az egészséges személyiség fejlődésének az is velejárója, hogy cselekvésük motívumait fokozatosan egymás alá tudják rendelni. Ezáltal tevékenységeiket késleltetni tudják, a rövid várakozással járó, helyzeteket képesek lesznek türelemmel elviselni.

A folyamatosság elve a következő tevékenységekben valósul meg:

- igény szerinti tízóraiás és a zavartalan szabad játék, párhuzamosan zajló tevékenységek egyidejű jelenléte a napirend szerint,
- a levegőzés és az udvari játék megkezdése,
- készülődés az ebédeléshez,
- lefekvéshez készülődés,
- felkelés életkori, a biztosítható egyéni szükségleteikhez és a napirendhez igazodva, ám a közösségi lét szabályait betartva.
- uzsonna,
- az óvónő által kezdeményezett tevékenységbe való bekapcsolódás.

A Hetirend tartalmazza a Pedagógia Programban megfogalmazott célok, feladatok megvalósulást segítő rendszeresen visszatérő, megfelelő időtartamú, és párhuzamosan is végezhető tevékenységeket, valamint a gyermekek együttműködő képességét feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú, (5-35-45 perces) csoportos, esetként mikrocsoportos foglalkozásokat.

A jó napirendben a folyamatosság és a rugalmasság segítségével igazodunk a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. A Napirend 10-15 perces különbséggel tartható az őszi, téli, tavaszi, nyári időszakban.

Kiemelt szerepet tulajdonítunk

- a gondozásnak is, az óvodapedagógus ebben a folyamatban is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal,
- valamint azoknak a gyermekeknek, akik a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
- A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazunk a „Kanizsa tesztet”, mely az iskolára való alkalmasságról ad átfogó képet a gyermekekről.

3.2. Napirend

Napirend		
Tevékenységek, és kezdő időpontjuk 2,5-3-4 évesek	Tevékenységek, és kezdő időpontjuk 5-6-7 évesek	Egyéb tevékenységek foglalkozások
6.30-tól Gyülekezés, játék 7.30-tól - 11.45-ig SZABAD JÁTÉK, azon belül bármikor, az óvodapedagógus által pedagógiailag helyesnek vélt időpontban, tevékenység, foglalkozás kezdeményezés, szervezett tanulás, mindennapos mozgás komplex módon kötött, kötetlen formában, (a kezdeményezések és a játék egy része az időjárásnak megfelelően, természetes környezetben, a szabad levegőn, és az óvoda játszóudvarán történik) 11. 45-től - 12 óráig előkészület az ebédhez	6.30-tól Gyülekezés, játék 7.30-tól - 11.55-ig SZABAD JÁTÉK, azon belül bármikor, az óvodapedagógus által pedagógiailag helyesnek vélt időpontban, tevékenység, foglalkozás kezdeményezés, szervezett tanulás 45 perces időkeretben, iskola előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek mindennapos mozgás komplex módon kötött, kötetlen formában, (a kezdeményezések és a játék egy része az időjárásnak megfelelően, természetes környezetben, a szabad levegőn, és az óvoda játszóudvarán történik) 11. 55 -tól - 12 óráig előkészület az ebédhez	Logopédia Hittan (katolikus és református) Zeneovi alkalomszerűen, illetve hetirendnek megfelelően
12 órától Ebéd	12. 15-től Ebéd	-----
12.35-től-13 óráig öltözködés, testápolás	12.50-től kb. 13 óra 10-ig testápolás, öltözködés	-----
13 órától, élőszóval mondott mese, altatódal, lazítást segítő zene, pihenés, alvás.	13 óra 10-től, élőszóval mondott mese, altatódal, lazítást segítő zene, pihenés, alvás.	-----

15 órától folyamatos felkelés, öltözködés, testápolás, uzsonna	14.45- től folyamatos felkelés, öltözködés testápolás, uzsonna	-----
15. 40-től 17 óráig, játék, egyéb szabadon választott tevékenység	15.30-tól 17óráig játék, egyéb szabadon választott tevékenység	Sakk nagycsoporthoz tartozóknak hetente egyszer szülői igény szerint a Csillagszem Óvodában

3.3 Hetirend

A hetirend irányvonal és rugalmasan változik.

	2,5- 3- 4 évesek	5 évesek	5-6-7 évesek
Kötetlen (hely, idő, részvétel)	-Külső világ tevékeny megismerése; -Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; -Ének, zene, népi játék, tánc -Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés
Kötött (hely, idő, részvétel)	Déli pihenés, és elalvás előtti élő szóval mondott mese	Déli pihenés, és elalvás előtti élő szóval mondott mese	Déli pihenés elalvás előtti élő szóval mondott mese
	Mindennapos mozgás (Kb.7-10 perc) Tornatermi mozgás egyszer kb. 15-20 perc (Csillagszem Óvoda)	Mindennapos mozgás (Kb. 10 -15 perc) Tornatermi mozgás egyszer Kb. 20-25 perc	Mindennapos mozgás (kb. 15-20 perc) Tornatermi mozgás egyszer, Kb.25-30 perc 6-7 éveseknek kétszer,
Kötött- kötetlen, hely idő részvétel szempontjából, vagy <i>alkalomszerűen kötelező,</i> ill. a hely kötött: idő részvétel választható, de a		Rajzolás, mintázás kézimunka; Külső világ tevékeny megismerése, Ének, zene, énekes játék gyermektánc,	Rajzolás, mintázás kézimunka; Külső világ tevékeny megismerése, Ének, zene, énekes játék gyermektánc,

héten, a pedagógus megítélése szerint kötelező. Gyermekek szempontjából: kötelezően választható		Verselés, mesélés	Verselés, mesélés
Időtartam	10-15 perc	15-20-25 perc	25-30 -45 perc - iskolaelőkészítés

Az óvónő által felkínált tevékenységek többnyire kötetlenek és választhatóak hely idő részvétel szempontjából.

A szervezett, és kötött mozgás hely, idő, részvétel szempontjából kiscsoportban novembertől heti egyszer, középső csoportban heti egy, nagycsoportban heti két alkalommal kötelező. A kisméretű csoportszobák, illetve a nagyobb létszám esetén a tornaszoba is balesetveszélyes. Amennyiben lehetséges, javasolt a mozgást csoportbontásban végezni.

A Karácsonyi Óvodában rossz idő esetén a statikus mozgásokra helyezzük a hangsúlyt, illetve az udvari mozgás lehetőségére itt még nagyobb hangsúlyt fektetünk.

Alkalmanként szervezés, és hely hiánya miatt „kötött”: mese, ének-zene.

Valljuk, hogy a pedagógus meglátása szerint alkalmanként, majd egyre többször részt kell venni bizonyos tevékenységekben minden gyermeknek, az idő azonban többször választható-mikro csoportos foglalkozások.

Azoknak a gyermekeknek, akik a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

3.4 "Csillagfényes" ünnepeink

„Csillagfényes” ünnepek			
ALKALOM	2,5 3-4 évesek	5-6-7 évesek	Részben osztott
Születésnap	zárt, csoportos folyamatos	zárt, csoportos, folyamatos	zárt, csoportos, folyamatos
Mikulás	csop./épület, szép ruha, zárt	csop./épület, szép ruha,zárt	csop./épület, szép ruha,zárt
Karácsony	csop./épület, szép ruha,zárt	csop./épület, szép ruha,zárt	csop./épület, szép ruha,zárt volt dolgozóink részvétele
Farsang	zárt, csop./ épület önkéntes beölt. élő népzenevel	nyílt csop./ épület önkéntes beölt. élő népzenevel	zárt-nyílt csop./ épület önkéntes beölt. élő népzenevel
Március 15-e	zárt, csoportos, ünneplő ruha	zárt, csoportos, ünneplő ruha	zárt, csoportos, ünneplő ruha
Húsvét	zárt, csoportos, szép ruha	zárt, csoportos, szép ruha	zárt, csoportos, szép ruha
Anyák napja	csoportonként nyílt	csoportonként nyílt	csoportonként nyílt óvodai egyenruha

	óvodai egyenruha	óvodai egyenruha	
Búcsúzó kirándulás	nincs	nyílt, csoportos	középsősök nagyok, nyílt, csoportos

3.5. „Csillagösvény” közös rendezvényei

Alkalom	Óvoda	Óvodán kívül	3-4 évesek	5-6-7 évesek	Családok
Szüreti nap		X		X	X
Szüret		X		X	
Őszi kirándulás, és vagy Állatok világnapja		X		X	
Magyar népmese napja	X		X	X	
Bábos előadás ünnepekhez kötve	X		X	X	
Állatok világ napja	X	X	X	X	
Vadaskert		X		X	
Luca nap	X		X	X	
Adventi családi délután	X		X	X	X
Karácsony	X		X	X	Csillagnemzetség
A víz világnapja	X	X	X	X	részben
Egészség hónap (jan. vagy febr.) Gyógyító bocsok program	X	X	X	X	X délutáni programon
Nyílt napok	X			X	X
Föld, és vagy Víz világnapja	X	X	X	X	
Kukucsalkó	X				leendő óvodások

Óvoda-iskola rendezvények	X	X		6-7 évesek	X
Gyermeknap	X	X	X	X	X
Búcsúzó az óvodától	X		X	X	
Búcsúzó „kertiparti”		X	X	X	X

3.6 Az óvodai csoportok szervezése, és a gyermekek fejlődésének nyomon követése

A csoportszervezés alapelvei:

- Óvodapedagógusaink a homogén és részben osztott csoportszervezést részesítik előnyben, amelynek indokai a következők:
- Fejlődés lélektani szempontok és a maximális csoport létszámok miatt az osztatlan, vagy heterogén csoport létrehozása nem segíti kellőképpen a gyermekek fejlődését, illetve a pedagógus munkáját - egyszerűen az alapfeltételek hiánya és az eltérő gyermeki szükségletek miatt. A részben osztott csoportot életkorilag megfelelő, lehetőleg egyenlő arányú életkori elosztással kell megszervezni, lehetőleg átlag és nem maximális létszámmal.
- Ezen kívül a jogszabályi változásokat figyelembe véve ma már a gyermekek nagy része nem három, hanem inkább négy évet tölt összesen óvodában. A 2,5-7,5 éves korosztályt nagy létszámú csoportként működtetni pedagógiaiilag nem indokolt a gyermekek eltérő szükségletei miatt.

Szempontok:

- a már meglévő, működő csoportok szerkezete- különös tekintettel a várhatóan iskolába lépőkre
- a csoportszoba mérete, felszereltsége
- a jelentkezők életkora, egyéb egyéni sajátossága, szociális háttere
- a pedagógus személyisége, beállítottsága

Óvodánk sajátossága, hogy két telephelyen működik, ezért elkerülhetetlen a Karácsonyi Óvodában a részben osztott csoportok szervezése.

A felvételről és épületbeli-, valamint csoportbeosztásról az óvoda igazgatója dönt, a nevelőtestület egyetértésével.

A szülők kérései a jó szándék mellett is, csak addig a mértékig vehetők figyelembe, míg a személyi, tárgyi feltételek ezt engedik, és a nevelőmunkát nem veszélyeztetik.

3.7 Az óvodai nevelés tervezése

Kötelező pedagógiai dokumentumok:

- Helyi Pedagógiai Program
- Pedagógus elvárás rendszer
- Éves munkaterv alapján munkaközösség, és szakmai teamek munkaterve
- Éves beszámoló a munkaközösség, és szakmai teamek beszámolója alapján
- Csoport napló (OviKréta)
- A gyermekek egyéni fejlődésének fejlesztésének naplója (OviKréta)

Pedagógiai tevékenységünket – hozzáadott értékeinket-, és a gyermekek fejlődését dokumentáljuk. A tervezés csak tudatos, fejlettséghez igazodó módon szolgálja a fejlődést. Minden tervezés alapja a megismerés, helyzetelemzés. Nevelőtestületi döntés értelmében a projekt szemléletű tervezéshez való közeledést is kitűztük célul, amely szerint - amikor lehetséges- a kéthetes tervezést szorgalmazzuk.

3.8 Az óvoda kapcsolatai

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodáink nyitottak és kezdeményezők. A legfontosabb elem a kapcsolatrendszerben az óvoda - család kapcsolata. *Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve biztosítja a gyermek fejlődését.* Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Ennek formái igen változatosak lehetnek: személyes kapcsolat, szülői munkaközösség választása, szülői értekezletek, fogadó órák közös rendezvények, kirándulások.

Szociális, nevelési funkciója összekapcsolja az óvodát más színterekkel is: bölcsőde, iskola, közművelődési intézmények, speciális nevelési intézmények, orvos, egyház.

Az óvodai nevelőmunka eredményessége nagymértékben függ attól, képes-e az óvodapedagógus a gyerekek fejlődését, mint egységes folyamatot látni. Ebben fontos szerepet tölt be, az óvodába lépést megelőző, és az azt követő időszak.

Az óvoda és a család

A gyermek nevelésében a család elsődlegessége vitathatatlan, az óvoda csak másodlagos szocializációs színtér. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttek és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

A családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban a gyermek igényeit, szükségleteit, az óvónő pedig segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. A gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében, a szülő és az óvoda, ezen belül az óvodapedagógus együttműködése elengedhetetlen.

Nagyon fontos a szülő bizalmának a megnyerése, hiszen, ha úgynevezett szoros érzelmi alapú kommunikáció alakul ki a szülő és az óvónő között, ez a gyermekek fejlődését a legoptimálisabb feltételek közé helyezi. A jó kapcsolat záloga, a szülők rendszeres, korrekt, tapintatos tájékoztatása a gyermekek fejlődéséről.

A kapcsolattartás formái:

- Elengedhetetlen a személyes kapcsolatteremtés, a családlátogatás, még az óvodába kerülés előtt.
- Óvodáinkban az édesanya bevonásával történik az óvodához szoktatása rugalmas beszoktatás alkalmas arra, hogy gyermek és szülő együttesen szokjanak hozzá az új helyzethez, elfogadóvá, és befogadóvá váljanak az óvodával szemben.
- A napi találkozások közvetlenné és eredményesebbé teszi a szülő és az óvodapedagógus viszonyát.
- A szülői értekezletek, ill. meghívott előadók átfogó képet adnak a nevelés jellegéről, a csoport életéről.
- A fogadó órákon a saját gyermeke fejlődéséről kap részletes tájékoztatást a szülő.
- Családi délutánokon kötetlen formában, tevékenység közben adódik alkalom beszélgetésre, információ cserére.
- A kirándulásokon, „Csiga túrán „az egészséges életmód megalapozásában nyújtunk segítséget (kitűnő alkalom arra, hogy a szülők egymással is megismerkedjenek).
- A gyermeknapon a szülők segítői, és részesei is a játékos délelőtnnek.

- Az SZSZ megbeszélések részletes tájékoztatást adnak aktuális témákról, eseményekről.

Az óvoda és fenntartó

A helyi önkormányzattal való kapcsolat munkánkból eredően mindennapos, és partneri kell, hogy legyen! A jó kapcsolat alapja a rendszeres kommunikáció, melynek megvalósítása a legfőbb feladat. A ránk bízott eszközökkel takarékosan gazdálkodunk.

Az óvoda és az iskola

A helyi iskolákkal folyamatosan és rendszeresen együttműködünk a kitűzött nevelési célok érdekében. Rendezvényeken való kölcsönös részvétel, szakmai együttműködések.

Az együttműködés színterei:

- A leendő elsős tanító rendszeres hospitálása az óvoda nagycsoportjában.
- Az óvodai szülői értekezleteken való részvétel (igazgató, tanító).
- Egyéb alkalmakhoz kötődő rendezvények:
  - vers-, mesemondó versenyen való részvétel,
  - óralátogatások,
  - iskolába hívogató rendezvényeken való részvétel,
  - továbbképzések közösen az alsós tanítókkal,
  - óvodásaink felkísérése az első osztályba

Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében folyamatos kapcsolattartás az iskolavezetéssel és az alsós tanítókkal.

Alapelvek:

- Kölcsönös nyitottság,
  - a másik munkájának alapos ismerete és tisztelete
- Nevelők partneri viszonya
  - egyenrangúság a pedagógiai tevékenységben, egymás munkájának megbecsülése
- Kölcsönös bizalom - problémák felmerülése esetén
  - a megoldások közös keresése, együttes
  - pedagógiai munka

Az óvoda és a Gyermekjóléti Szolgálat

Rendszeres és folyamatos kommunikáció zajlik az óvodák gyermekvédelmi felelőse és a Gyermekjóléti Szolgálat vezetője között a gyermekek érdekében. (esetmegbeszélések, értekezletek)

Az óvoda és a logopédus, a Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság

Folyamatos kapcsolatban vagyunk a gyermekek optimális fejlődésének érdekében. Nagy segítség számunkra, pszichológus, gyógypedagógus helyben, az óvodában vizsgálja a gyermekeket, segít az iskola alkalmasság megállapításában, vagy a további fejlesztési irány megválasztásában.

Az utazó óraadó logopédusokat a Kecskeméti Szakszolgálat biztosítja számunkra. A hatékonyság növelése érdekében sikeresen tudtuk növelni az óraszámot.

Az óvoda, az orvos és a védőnő

Kölcsönös, rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a gyermekek egészségének védelmében. A védőnőkkel közösen programokat szervezünk az óvodába leendő óvodásaink, és szüleik részére.

Az óvoda és a Közművelődési, és egyéb intézmények

Rendszeresen látogatunk Kecskemétre, az éppen aktuális kulturális rendezvényekre (Könyvtár, Ciróka Bábszínház, Természet Háza, Planetárium, Ifjúsági Otthon, Hírös Agóra. Ezzel hozzájárulunk ahhoz, hogy óvodásaink korosztályuknak megfelelő élménnyel gazdagodjanak.

Az óvoda és a Szakmai Szolgáltatók, Óvó- Tanítóképző Főiskola

A rendszeres kapcsolattartás elsősorban a továbbképzéseket illetően valósul meg.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett kisebbségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

4.1 Játék

Cél:

A játék, mit alaptevékenység feltételeinek biztosítása, légkör, hely, idő, élmények, eszközök tekintetében. Semmivel nem helyettesíteni az életkornak ezt a legfejlesztőbb tevékenységét. Minderre példa adása szülőknek, tanítóknak többféle módszerrel. A játék tartalmának, élményének, eszközeinek gazdagítása minden formában.

Feladat:

Az életkornak, egyéni szükségleteknek megfelelő feltételek biztosítása.

Az óvodapedagógus tudatosan alkalmazza az irányítás különböző módszereit- közvetlen, közvetett, szemlélődő-attitűd.

Mivel a játék a kisgyermekkor alapvető legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége - ez nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játékban jelennek meg és fejlődnek azok a sajátosságok, kulcskompetenciák, amelyek később a gyermekek magatartására a játékon kívül is jellemzőek lesznek. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. „Így válik a játék kiemelkedő jelentőségű tájékozódó, pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A gyermek a külvilágtól és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában jeleníti meg.”

„A játék –szabad- képzelettársításokat követően szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek minden nap, visszatérő módon hosszantartóan és lehetőség szerint zavartalan kielégülést kell biztosítanunk.” (ONAP alapján)

A játékot kísérő érzelmek közlésvágyat ébresztenek a gyermekben, - spontán fejlődik motívum elsajátítási képessége-, és itt válnak közelivé és elfogadhatóvá a viselkedési szabályok. A negatív tapasztalatok feldolgozására is szolgál, így csökken a gyermekben a feszültség. A szabad játék megvalósulásával biztosítjuk a gyermekek egyik alapvető szükségletét. A gyermek első igazi játszótársai a családban is és az óvodában is a felnőttek (szülő, illetve óvodapedagógus). A felnőtt teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

Hatása a gyermekek személyiségére felbecsülhetetlen értékű, feláldozni semmilyen más tevékenység érdekében nem lehet.

Óvodapedagógus attitűd:

- Bekapcsolódó, ösztönző, elfogadó, szemlélő, kezdeményező, inspiráló, együttműködő, megerősítő, időnként irányító

Az óvodapedagógus feladatai:

- figyelje a játék folyamatát, játsszon együtt a gyerekekkel szükség és igény szerint, s így tanítsa meg a játék szokásaira, saját példaadással is.
- biztosítsa az egész nap folyamán a szabad játék túlsúlyának érvényesülését, ezáltal spontán hagyja megjelenni, fejlődni személyes szociális és kognitív kompetenciáit
- biztosítson olyan légkört, hogy szabadon, önfeledten játszhasanak a szabályok betartásával; Tudatos jelenlétével biztosítsa az indirekt irányítás felelősségét.
- támogató, serkentő, ösztönző magatartásával biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Olyan játékközpontú környezet kialakítása, ahol:
  - az egész hely a játéknak van alárendelve, a gyermek számára természetes és nem feltételhez kötött
  - a gyermek az óvodapedagógus mellett egyenrangúan alakíthatja a játékkörnyezetét, az eszközöket saját igényeihez alakítva
  - a gyermek saját játszókönyezetet hozhat létre, melyben személyisége és annak változásai visszatükröződnek
  - a játék szabályait az alakítja, hogy a játék folyamán jelentkező problémák megoldása a gyerekekkel közösen történjen
  - lehetőség van a saját értékek megmutatására, az önkifejezésre, a környezet alkotó felhasználására.
- segítse a gyerekek önállóságát, önérvényesítését a játéktevékenységekben is;
- törekedjen arra, hogy az egész óvodai nap folyamán sokféle játék indulhasson, szerveződhessen, s a gyermekeknek lehetősége legyen arra, hogy a megkezdett játékot több napon keresztül játszhasák
- serkentse a közös játék kibontakozását
- alakítsa úgy a feltételeket, hogy különböző életkorú és fejlettségű gyerekek is együtt játszhasanak
- a játék közben adódó veszélyhelyzetek megoldása pozitívan alakuljon, hogy a gyermek közérzete félelemmentes legyen
- belátása szerint tegye lehetővé, hogy elsősorban a kisebbek kedvelt otthoni tárgyaikat is behozhasák az óvodába
- bővítse olyan *esztétikus kivitelű, saját készítésű, esztétikus eszközökkel a játékok választékát, amelyek tartalmassá teszik a játékot*

- gondoskodják olyan „előhívó kellékek” elhelyezéséről a gyermekek környezetében, amelyek intenzív élményfeldolgozáshoz vezethetnek
- gondoskodják olyan eszközökről, kellékekről, anyagokról, tárgyakkal, amelyek lehetővé teszik, hogy saját maguk is készítsenek játékokat, megoldásokat, cselekvési kombinációkat keresve
- álljon állandó érzelmi és intellektuális kapcsolatban a gyermekkel,
- nyújtson minél több élményt, lehetőséget a tapasztalatok szerzésében, amelyek a gyerekek szerepjátékát gazdagítja, pszichikus funkcióit fejleszti (orvosi rendelőbe, gyógyszerárba, boltba, Mézes- mázos cukrászdába stb.)
- jelenlétével nyújtson a játék közben is biztonságot, esetleg védelmet agresszív vagy szorongó gyerekeknek és szükség esetén velük szemben is;
- a játékok elrakását, a rendrakást kezelje rugalmasan;
- *biztosítsa, hogy a jó idő beálltával az udvari játékok minél tartalmasabbak legyenek;*
- *biztosítson feltételeket a mozgás, a prevenció, és képességfejlesztő játékokhoz;*
- igyekezzék az elmélyült, és folyamatos játék védelmében valamennyi zavaró körülményt kiiktatni.
- biztosítson lehetőséget a különböző játékfajták feltételeihez
  - gyakorló játék
  - szimbolikus - szerepjáték
  - barkácsolás
  - dramatizálás, bábozás
  - konstruáló játék
  - szabály játék
  - mozgásos játék

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- a szimbolikus játékokban, és a konstruáló játékokban a gyakorlójátékokat csak azok elemeiként, már nem tartósan alkalmazzák,
- megértik a játék szabályait, betartják azokat, önállóan is képesek szabályalkotásra, *kudarccal feldolgozó újrakezdési képességük kialakul,*
- alkalmazkodásra képesek, tevékenységük akadályoztatása esetén újra és konstruktívan próbálkoznak,

- konstrukciós játékokban elmélyültek, találékonyak, játékeszközökre vigyáznak, megbecsülik a mások által készített alkotásokat, szükség esetén segítenek azok kijavításában,
- játék közben kezdeményezők, együttműködnek társaikkal, képesek megosztani a játékeszközökön, képesek könnyen készíthető eszközt létrehozni a szimbolikus játékokhoz,
- találékonyak, konfliktusaikat próbálják önállóan megoldani
- tevékenységükben kitartóak, *tudnak elmélyülni, folyamatosan játszani több napig, esetleg 1-2 hétig egy-egy témát, azt önállóan, vagy az óvodapedagógus segítségével megújítani, bővíteni* (cukrászda, orvos, kórház stb.).
- szívesen vállalnak szerepeket, de időnként képesek a lemondásra, szerepátadásra is
- igényükké válik a mozgásos játék
- játék közben is betartják a közösségi élet, a helyes magatartás alapvető formáit, és az illem alapvető szabályait

4.2 Verselés, mesélés

Cél:

A mesélés, a mesék által a gyermekek szükségletéhez igazodó világkép alakítás, szemléletmód alakítás. Félelmeik, szorongásaik oldása. Érzelmi biztonság adása, pozitív, negatív élményeik feldolgozása. Az óvodáskorban alapozzuk meg a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válásukat. Vers és mese alkotással, illetve annak mozgással, vagy ábrázolással kombinált módjával a gyermeki önkifejezés megvalósítása. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtunk, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A gyermekek mentálhigiénéjének védelme.

Feladat:

A gyermekek életkorának megfelelő hosszúságú, és nyelvezetű művek válogatása. Kisebbeknek napi rendszerességgel szerepeljenek, ölbeli játékos mondókák, rigmusok, mozgással, játékkal kísért versek. Ez bővíljön folyamatosan hosszabb, bonyolultabb mesékkel. Nagyobbaknak bonyolultabb több szálon futó cselekménnyel szerepeljenek népmesék, tündérmesék, állatmesék, tréfás történetek.

Alváshoz folytatásos történetek, mesék is motiválják a nagyobbakat. Pl. Misi Mókus kalandjai..

Igényes irodalmi alkotások válogatása, többnyire népmesei és dajkai hagyományunkból, beemelve az értékes kortárs gyermekköltészet alkotásait is.

Kapcsolódási pontok által komplexitásra törekvés az aktuális témákkal, ünnepekkel, értelmi, anyanyelvi fejlesztéssel. Pl. számolós versek stb.

A mesék, versek válogatásánál keressük a „Zöld” tartalmakat, ezzel is erősítjük és megszerettetjük környezetünket, annak élővilágát. Pl. Bartos Erika Dalárda, Weöres S. Zoltán versei, Fésűs Éva meséi.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Óvodapedagógus attitűd

- Kifejező, hiteles, szép előadásmód
- Rövidebb mesék emlékezetből mesélése, az eredeti szófordulatok, kifejezésmódok megtartása mellett

A mese- képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A népi mondókák, népmesék világa sajátos érzelmi hatást hordoznak.

Az óvodapedagógus feladata:

- nyelvileg tiszta és értékes mesét, verset mondjon a gyerekeknek
- *a mesélést úgy szervezze, hogy az maradandó élmény legyen a gyermekeknek*
- biztosítson sokféle árnyalt tartalmú változatos hangulatú irodalmi művet
- a mese és a vers mondásával mutasson be emberi kapcsolatokat, viselkedésformákat, mélyítse az önismeretet, segítse a világ megismerését
- a mesék, versek, mondókák a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéshez járuljanak hozzá
- *a mese életkorilag feleljen meg az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének*
- a mesélővel való személyes, meghitt kapcsolatban a gyermek érezze magát biztonságban, a meséhez szükséges körülményeket pedagógiai tapintattal, következetes szokás alakítással teremtsen meg
- *a mese hallgatásához, szövegének értéséhez viszonylagos csend szükséges, mely pedagógiai tapintattal, szertartások, rituálék segítségével tud megvalósulni*
- (furulyaszó, mesepárna, mesére hívó mondóka, gyertyagyújtás)
- lehetőség szerint *alakítson ki állandó mesesarkot, mely meleget, nyugalmat áraszt*

- nyugodt mese mondásával oldja a szorongást, segítse a belső képteremtés képességének kifejlődését,
- biztosítson többszöri alkalmat a mese ismétlésére, változatos eszközökkel való feldolgozására. (bábozás, dramatizálás stb.)
- keveset, és szimbolikusan szemléltessen, ezzel a belső képalkotást segítve
- minél kisebbek a gyerekek, annál több rigmust, mondókajátékot, mozgással összekapcsolt mondókákat, dúdolókat, verseket mondjon, ezt kövessék az állathangutánzó és felelgetős mesemondókák, halmozó- és lánc-mesék, versek, verses mesék, majd fokozatosan hosszabbodó, bonyolódó prózai mesék,
- keressen verseket meséket a „zöld óvoda” „madárbarát” óvoda témákhoz
- a versek, mondókák ritmusával, a mozdulatok és szavak egységével közös élmény biztosítása
- a mindennapi verselésben, mondókázásban, mesélésben jelenjen meg, a magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, a klasszikus és kortárs irodalmi művek kínálata
- tanítsa meg gyermeket a mesekönyv használatára és szeretetére, a nagyobbakat juttassa könyvtári élményhez
- ösztönözze a gyermeket saját vers-, és mesealkotásra, kombinálva mozgással vagy ábrázolással, mert ez az önkifejezés fontos formája
- biztosítsa a lehetőséget a saját, és egyéb versek előadására társai előtt, ezzel is növelve bátorságukat, kiállásukat, önbizalmukat
- elalvás előtt mindig élő szóval mondjon mesét
- önbizalom erősítése a gyermek biztonságérzetének megalapozásával

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére / Sikerkritériumok/

- várják, igénylik, kérik, kellő figyelemmel kísérik, szeretik a mesét
- képesek 4-5 rövidebb mesét felidézni hívó képek alapján
- várják, igénylik szeretik a verset
- képesek négy-öt rövidebb verset felidézni egy-egy kulcsszó, hívókép alapján
- folytatásos versek, verses mesék meseregények szálait össze tudják kötni
- képről önállóan képesek összefüggő mondatokat mondani
- a mesében elhangzottakról beszélgetnek, az érdekes szófordulatokat megjegyzik
- ismert mesehőst képesek játékukban megjeleníteni / báb dramatizálás/
- vigyáznak a könyvre, ismert mesekönyvben megtalálják kedvenc meséiket

- képesek a mese főbb történéseit visszaadni, esetenként a meseképeket a történés sorrendjében elhelyezni
- meséket, versikét improvizálhatnak
- képesek rövid mesét, történetet teljesen, pontosan visszamondani
- megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik

4.3 Ének, zene, népi játék, tánc

Cél:

A közös éneklés, játék örömeinek megéreztetése, sokszínű zenei, és zene-mozgás együttes élményének nyújtása, megtapasztaltatása. Zenei képességek fejlesztése, a zene szeretetére nevelés.

Fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei anyanyelvének, képességeinek, kreativitásának alakításában az énekes népi játékok és kortárs művészeti alkotások egyaránt.

Az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is a zenehallgatási anyag kiválasztásakor.

Feladat

- Az életkornak megfelelő, terjedelmű, és hangkészletű dalok, mondókák választása,
- változatos zenei tartalmak, élmények nyújtása, pl ünnepek alkalmával élő népzene biztosítása,
- elegendő alkalom és lehetőség biztosítása a gyakorlásra, készségek, képességek fejlesztésére,
- ének-anyanyelv, ének-zene-mozgás kapcsolódási, és fejlesztési lehetőségeinek maximális kihasználása,
- az ének szerteágazó hatásának felhasználása. pl. altatás, relaxáció, motiváció stb.

A zenei nevelésnek sajátos formáló ereje van; egyrészt azért, mert a dal, a zenei érzés hatása szerteágazó, másrészt, mert a zenei anyagban nem a részletek, nem az egyes szavak értelme a fontos, hanem a zenemű egységes jelentése.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. „... a népdal remek művek tárháza, a jó ízlés iskolája” – mondja Kodály Zoltán (Gyermeknapi beszéd 1951). A népi játékok és a népdalok óvodai

alkalmazása komoly szerepet játszik az ízlés alakításában és a zenei anyanyelv megalapozásában.

A néphagyományban minden alkalomnak megvolt a maga saját dal- és szokásrendszere. A néphagyományörzés során az óvodában játszható énekes népszokások: Lucázás, pásztorjáték, komatálazás, pünkösdlő, lakodalmas.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Óvodapedagógus attitűd:

- Igényes, változatos zenei anyag közvetítése minden szinten
- Tiszta szép éneklés a mindennapok során

Az óvodapedagógus feladatai:

- *énekeljen sokat, legyen az élmény a gyermekeknek*
- *biztosítson megfelelő minőségű és mennyiségű ritmus hangszert, készítsenek közösen is hangszereket*
- figyeltesse meg a gyermekkel a közvetlen környezetének hangjait,
- *keltse fel zenei érdeklődésüket, sokféle zenei élmény biztosításával (saját ének, saját hangszer, Mesélő dallamok, CD lejátszó, internetes lehetőségek kihasználása, élő népzene)*
- szerettesse meg a gyerekekkel az éneklést, bátorítsa őket az éneklésre, énekes játékok játszására
- szoktassa őket a szép, tiszta énekléshez;
- formálja a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát,
- fejlessze a gyerekek zenei hallását, ritmus érzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét;
- gyakoroltassa rendszeresen és kiemelten az egyenletes lüktetést
- biztosítsa a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományörzést, és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését;
- teremtsen meg az alapvető tárgyi feltételeket,
- legyen igénye a zenei önművelődésre és önképzésre;

- a zenei fejlesztést változatos módszerekkel, a gyerekek aktív részvételére támaszkodva szervezze meg;
- *használja ki a jó idő, és az udvar adta lehetőségeket, komplex élmény együttesek nyújtásával tegye a zenei nevelést az óvodai mindennapok részévé*
- a felhasznált zenei anyagokat igényesen a *gyermekek életkorának és képesség szintjének megfelelően állítja össze*
- használja a népi énekes játékokat, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokat
- alakítsa zenei kreativitásukat
- fejlessze a gyermekek nyelvi képességeit mondókával, zenei képességfejlesztő játékokkal
- tegye a spontán utánzás kihasználásával az éneklést, zenélést a gyermek mindennapi tevékenységévé
- a zenehallgatásnál - hosszabb énekelt, vagy hangszeren előadott - dal megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelésben részesülő gyermek hovatartozását
- a gyermekekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása.
- biztosítson alkalmanként élő zenei művészi előadást
- az átlag feletti képességű gyermekek képességét külön is gondolja, a tehetség csíráit mutató gyermekeknek mutasson alternatív fejlődési utat, pl. „zeneovi”

A fejlődés jellemzői óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyerekek:

- szívesen, és örömmel mondogatnak mondókákat, és spontán is énekelgetnek, szívesen játszanak körjátékokat
- megismerik, megfigyelik, és felismerik a természet hangjait
- az éneklés, zenélés részévé válik mindennapi tevékenységüknek
- tudnak egyenletesen járni, tapsolni és különböző mozgásokat végezni
- megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a ritmust
- egyszerű dallamotívumot helyesen énekelnek
- az óvónő énekelt kérdésére tudnak énekelve válaszolni
- a mondókákat - az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusának megfelelően mondják,
- néhány ismert dalt hallás alapján szöveg nélkül is tudnak énekelni dúdolva, zümmögve

- felismerik a magas és a mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni,
- ismerik a halk és a hangos közötti különbséget tudnak halkan, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni,
- felismernek ismert dallamot dúdolásról, hangszerről,
- figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit,
- a jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik,
- egyszerű ritmusmotívumokat – kettőt-émlékezetből visszatapsolnak,
- társaikkal tudnak önállóan is térformákat alakítani
- ütőhangszereket önállóan is használnak,
- hangszerként használnak tárgyakat, játékokat
- a zenehallgatást figyelemmel kísérik
- próbálkoznak ritmusmotívum /1-2/ tapsolásával emlékezetből is.
- komolyzenei művekből felismerik az alaphangszereket pl. dob
- tudnak gyorsabban- lassabban énekelni, beszélni, járni, tapsolni
- emlékezetből hívóképek segítségével felidéznek mondókákat, dalos játékokat mozgásformával együtt
- tudnak néhány – korosztálynak megfelelő – néptánc lépést, mozdulatot.

4.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél:

A rajzolás, festés, mintázás kézimunka sokféleségével való ismerkedés, örömteli kreatív alkotás feltételeinek megteremtése. A finommozgás fejlesztése egyéni fejlettségüknek megfelelően. A szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek felismerésére

Feladat:

- Életkornak, érettségnek megfelelő technikák alkalmazása
- Örömteli kreatív alkotás, egyéni kifejező képesség feltételeinek megteremtése
- Változatos technikák alkalmazása az óvodai nevelés egészében
- Alkotásvágy felkeltése

- Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Óvodapedagógus attitűd:

- Változatos, mindennapi feltétel rendszer biztosítása a szabad alkotáshoz
- A fejlődés segítése, ötletekkel, türelemmel, sok dicsérettel
- Egyéni ötletek erősítése az uniformizálással szemben

Az óvodapedagógus feladatai:

- juttassa a gyerekeket *egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő* képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába. Ezáltal kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet
- a *kisebbeknek naponta biztosítson homokozást, vagy gyurmázási, formázási lehetőséget*
(ábrázoló polc, szabadon használható eszközökkel)
- a *kisebbeknek nagy felületet, vastag ceruzát, marok krétát biztosítson, mert először így különül el a kar, csukló mozgás, majd ezt követi az ujjak finomabb mozgása*
- gazdagítsa a gyerekek képzeletét, élmény- és fantáziavilágát, fejlessze képi gondolkodásukat
- az építő-ábrázoló, alakító tevékenység segítse a gyerekek tér, formai és színeképzeletének kialakulását, gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlesztését, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását;
- segítse elő a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását;
- *ismertesse meg a gyerekeket a különböző anyagokkal, az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás, kézimunka technikai alapelemeivel és eljárásaival;*
- *biztosítson helyet, eszközt, időt egésznap folyamán és a több napon keresztül tartó munkához;*
- ösztönözze az egyéni kifejezőmódot az uniformizálással szemben, szorgalmazza az önállóságot,
- nyújtson lehetőséget vegyes technikák alkalmazására;
- teremtsen lehetőséget kollektív munkák készítésére személyiségfejlesztő szerep!!!

- juttassa minél több természet közeli élményhez (séta), a szándékos képalakító tevékenységhez segítse őket élményekhez kapcsolódó témajavaslatokkal;
- teremtsen lehetőséget – elsősorban ünnepekhez kötötten – éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét;
- teremtsen meg az ábrázoló - és konstruáló képesség fejlődéséhez szükséges feltételeket és elegendő időt az alkotáshoz,
- kezdje el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítását, gyönyörködjenek saját alkotásaikban
- juttassa egyéni sikerélményhez a gyermekeket, nem az eredmény a fontos, hanem a tevékenység öröme
- biztosítsa, hogy a nagyobb játékokhoz szükséges kellékeket maguk alkossák meg,
- törekedjen az anyagszerűsége
- *biztosítsa az anyagok, technikák, eszközök folyamatos elérhetőségét, sokszínűségét.*
(festés különböző anyagokra, nyomdázás ujjal, tenyérrel, terményekkel, szivaccsal, tépés, vágás, ragasztás, kollázs, mozaik, origami, papírmásé, kasírozás, varrás, fűzés..)
- fejlessze igényességüket, finommotorikájukat, kreativitásukat
- biztosítsa, hogy megtekinthessenek egy-egy műalkotást, a népművészet egyes elemeit,
- biztosítson helyet és eszközt a homokban rajzoláshoz, a kisebb csoportokban való festéshez, játéktárgy készítéshez

A fejlődés várható jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- örömmel, saját kezdeményezésükre rajzolnak; szeretnek alkotni
- tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani;
- elképzelés után, hangulatot kifejezve, változatos formákkal, színekkel rajzolnak, festenek;
- emlékezetből is tudnak témákat megjeleníteni, pl. mese, vers
- önállóan és megadott ritmus alapján is tudnak díszítő tevékenységet folytatni
- bátran, kipróbálják és alkalmazzák a különböző technikákat
- formákat, tárgyakat mintáznak elképzelés és megfigyelés alapján,
- bátran használják a természetes anyagokat, szívesen kísérleteznek, barkácsolnak;
- ember ábrázolásában megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is,
- ceruzatartásuk, ceruzafogásuk fejlődő, vonalvezetésük határozottabb

- finommotorikájuk látványos fejlődésnek indul

4.5 Mindennapos mozgás

„Az élet: mozgás.

Az élet: fejlődés

A fejlődés: mozgás

A mozgás: fejlődés „ *Sófalvi Sándor*

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

A **mozgás, mint integráló tevékenység** fogja össze, hatja át pedagógiai célkitűzéseinket, feladatainkat. Tudjuk, hogy a szabadlevegő, és a kinti játékok személyiségformáló ereje az egyik legnagyobb.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítjuk. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékokat széles körű alkalmazzuk, a szabad levegő kihasználva.

A 3-7 éves korosztály lételeme, és egészséges, testi- lelki fejlődésének alapvető feltétele a mozgás. A gyermek miközben mozog, tapasztalatot gyűjt, fejlődik csont és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációs képességei, testi képességei. A gyermek biológiai fejlődése, mozgásfejlődése, elsősorban rendszeres testmozgással, testedzéssel biztosítható, melyhez mottónk:

„Nincs rossz idő, csak rossz öltözet!”

(Gergely Ildikó)

Cél:

Mozgáskedvük megőrzése, a mozgás megszerettetése, mozgásigényük kielégítése, változatos mozgástapasztalat biztosítása által, testi képességeik fejlesztése, az egyes szervek teherbíró képességének kedvező befolyásolása. Mozgás összerendezettség kialakítása. Az egészséges, gerincbarát életvitel egyik alapjainak lerakása. (Vitamintorna) A pszichomotorikum fejlesztése által tanulási képességek megalapozása.

Feladat:

- A szabad levegőn történő mozgás előtérbe helyezése.
- Természetes hely-, és helyváltoztató mozgásformák gyakorlásának biztosítása, finommotoros mozgáskészségek alakítása, fejlődésének biztosítása.
- Testi képességeik, fejlesztése, harmonikus mozgásuk formálása, nagy és kis mozgásuk fejlesztése (mozgáskompetenciák).
- A pszichomotoros készségek, és képességek alakítása, formálása, fejlesztése.
- Helyes testtartás, gerincbarát életvitel alapjainak lerakása.
- Gyermeki személyiségjegyek-*reális énkép*, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- Harmonikus személyiségfejlesztés; feszítés, lazítás, „kacagás, kocogás” humor, életkornak megfelelő tudatosítása.
- SNI, BTMN státuszú gyermekek differenciált fejlesztése

Korszerű módszertani ismeretek, elemek beépítése a mindennapi nevelőmunkába.

(Magyar mozgáskotta, Vitamintorna, Gyermejjóga elemek, Gergely Ildikó módszertana)

Óvodapedagógus attitűd:

- Elkötelezettség a mozgás integráló szerepe mellett
- Bátorítás, következetesség, konkrét, személyre szabott megerősítés, értékelés
- Versenyeztetés mellőzése, sikerélményhez juttatás
- Segítségadás, buzdítás
- Személyes példaadás
- Hiteles magatartás, humor

Az óvodapedagógus feladatai:

- tervező munkája során, tekintse alapnak, *a mozgás integráló szerepét,*
- *tudatosan, szükség esetén írásban is tervezzék meg a mindennapos frissítő testmozgást,*
- alkalmazzon motivációs, játékos, mesés keretet a szervezett mozgásos foglalkozásokon is,
- használja a testedzés minden létező formáját – levegő, napfény víz - ügyeljen a mozgásformák mennyiségére, rendszerességére, változatos formájára,
- *használja egyéni módon a saját óvodai módszertani segédanyagait, eszközeit,*
- mindennap biztosítson a csoportszobában spontán mozgáslehetőséget is, minimum 3-4 eszköz felajánlása mellett (tarmbulin, bilibó, billegő, szőnyeg, babzsák, nagyobbaknak Mozgáskotta stb.),
- biztosítson jó hangulatot, örömteli légkört,
- maximálisan vegye figyelembe a gyermekek egyéni szükségleteit, játékos kedvét, mozgásigényét,
- biztosítson a gyermekeknek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával, melyek kedvezően befolyásolják teherbíró- ellenálló képességét, egyes szervek teljesítő képességét;
- fejlessze a gyerekek testi képességeit, *segítse elő a gyerekek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását, kedveltesse meg velük a szabad levegőn történő testmozgást, a zenére tornázást,*
- tudatosan teremtsen olyan helyzeteket, ahol fejlődik a gyermekek testsémája,
- a mozgáskultúra fejlesztése mellett *segítse a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását, pl. bátorság, kudarc esetén való újra próbálkozás, kitartás,*
- törekedjen játékos formában a kinesztetikus észlelés fejlesztésre,
- fektessen *nagy hangsúlyt a labdázás lehetőségére-mozgáskoordináció kompetenciájára,*
- *versenyjátékok helyett – amire az óvodás gyermek személyisége nem érett-törekedjen a kooperatív játékok minél szélesebb körű alkalmazására a szervezett mozgások során,*
- teremtsen meg a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges, jó levegőjű tiszta környezetet, biztonságos, változatos eszközrendszert,
- *törekedjen a változatos formában történő örömteli gyakorlásra (Vitamintorna, Magyar mozgáskotta, zene, báb stb. alkalmazása.),*

- segítse a mozgásformák által a szerialitás képességének fejlesztését, pl. szimbólumok alkalmazásával,
- *alkalmazza rendszeresen a ritmikus intendálás módszerét, mely segíti a koordináció képességének fejlődését,*
- rendszeresen iktasson be egyensúlyérzékelést fejlesztő gyakorlatokat, mely kedvező befolyással van az izomtónus alakulására, a motoros fejlődésre,
- törekedjen a komplexitásra- anyanyelvi fejlesztés, matematikai, zenei tartalmak, melyek beépülnek az óvodai élet egészébe,
- nyáron az udvaron gyakran játsszanak mezítláb (preventív mozgás),
- vigye a gyerekeket játszótérre, teremtsen meg a szánkózás, homokozás feltételeit,
- szervezzen a szülőkkel együtt is mozgásos programokat, (Csigatúra, Mozgásos családi délután, kirándulások),
- tudatosan és rendszeresen teremtsen lehetőséget a mozgáskoordináció, az egyensúlyozó képesség, nagyobbaknál a keresztezett adaptáció és a mozgás közbeni reakciósebesség kompetenciáinak fejlesztésére,
- lásson el prevenció és korrekció feladatokat saját kompetenciáján belül,
- helyes viselkedési normák, gyermeket védő korlátok kialakításával- „kell, lehet, szabad, tilos”, baleset- megelőzés

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

- mozgástempójuk az adott helyzetnek megfelelő
- állóképességük koruknak megfelelő
- egyensúlyérzékük erőteljesen fejlődik
- tudnak hossz tengely körül gurulni
- labdát dobni, elkapni, pattogatni
- helyben ugranak 10-et zárt lábbal
- előre-hátra ugranak zárt lábbal
- négyütemű gyakorlatokat koordináltan végeznek
- mozgásukat szándékosan tudják irányítani, teherbírásuk, állóképességük fokozatosan nő
- tér és időtájékozódó képességük tökéletesebbé válik
- erőadagolásuk megfelelő (labdázás)
- eszközhasználatuk helyes (kéziszerszámok, eszközök)
- egyéni eltérésektől függően test dominanciájuk kialakult,

- páros gyakorlatok végrehajtására képesek
- finommotorikájukat erőteljes fejlődésnek indul
- téri tájékozódásukra, térbeli mozgásukra az alapvető irányok tartása jellemző
- a teljesítmény belső igényként jelentkezik,
- figyelmük egyre kitartóbb
- tudnak lazítani pár percig
- testük arányosan fejlett, teherbírásuk nő

4.6 A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

Változatos, sokszínű tapasztalatszerzés feltételeinek biztosítása azért, hogy elemi ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról, és környezetükről (mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri tájékozódási ismeretek).

A matematikai tapasztalatszerzés célja a felfedezés, a kutatás, a keresés, kísérletezés, a problémamegoldás. Bővüljenek környezetükhöz fűződő ismereteik. Jelenjenek meg a környezettudatos magatartás alapjai egy- egy attitűdben.

A természet szeretetére, tisztaságára, szépségére, óvására nevelés.

„Madárbarát” óvoda, „Biztonságos óvoda” céljainak beemelése a mindennapi életbe.

A gyermekek és közvetetten a családok megismertetése a környezettudatos magatartás alapjaival, és a fenntartható fejlődés tartalmával.

Madárbarát Óvoda: Kerüljenek közelebb Magyarország madárvilágához.

Feladat:

A gyermekek óvodai környezetében „madárbarát” területek, sziklakert, magas ágyás részek kialakítása. Látogatás olyan területekre, ahol gazdagabb a madárvilág (közeli erdők, Kiskunsági Nemzeti Park).

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása a mindennapos tevékenységek során.

Az óvodai élet összes tevékenységformájában megnyilvánul a matematikai nevelés.

A néphagyományok, szokások és a családi kultúra értékeinek felfedezése, szeretete és védelme, valamint alkalmazása a gyermekek tevékenységeiben. (Hagyományok, ünnepek)

A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztését segítő pedagógiai attitűd megteremtése, a kortárs kapcsolatok és a környezet alakításában.

A nemzeti kultúra, helyi értékek- mézeskalács, kenyérsütés, lótarás, stb.-és Kecskemét város néhány nevezetességének megismertetése.

„Zöld” (fenntarthatóság, környezetvédelem) tartalmak megjelenése az óvoda mindennapi nevelőmunkájában, ezáltal fenntarthatósági szemléletformálás valósul meg fokozatosan.

„Biztonságos Óvoda” tartalmak, a gyalogos közlekedéshez szükséges ismeretek átadása, készségek fejlesztése.

Óvodapedagógus attitűd

- Elköteleződés a „Madárbarát”, „Ökológiai” óvodai tartalmak tevékenységek mellett
- Tapasztalatszerzési lehetőségek felkutatása, megszervezése

Az óvodapedagógus feladatai:

A természet szeretetére, tisztaságára, szépségére, óvására, annak megértésére, abban való eligazodásra nevelés.

- alkalmat biztosít a közvetlen, spontán játékos és érzékszervet foglalkoztató (érezékszervre ható) tapasztalat és ismeretszerzésre, kísérletezésre, önálló próbálgatásra
- a gyermeket olyan ismerethez, cselekvés általi tapasztalatokhoz juttatja, amelyek segítik számukra környezetük tevékeny megismerését, a világ felfedezését,
- az egészséges életmód fogalmával, az egészség megőrzésének fontosságával és módjaival való ismerkedés többszöri biztosítása (Gyógyító bocsok, orvosi rendelő látogatás stb.),
- neveljen a természet védelmére, a természeti értékek megőrzésére (védett növények és állatok megóvása, környezetszennyezés veszélyeinek megismertetése többek között a Natura 2000 ökológiai hálózat közreműködésével),
- segítse az egészséget választó képesség kialakítását, az egészséget károsító tényezők felismerését,
- felismerteti a kapcsolatot az egészség megőrzés és az orvos gyógyító munkája között,
- segíti kialakítani az óvodások segítségével, a gyermekek szüleinek egészséges életmódra való igényét (egészség hét),
- hagyományos témák mellett dolgozzon fel különböző új témákat projekt formában (levegő, tűz, víz, föld)
- játékos kísérletekkel segítse a különböző témák feldolgozását megismerését, tapasztalás közben,

- alakítsa ki élősarkot, -polcot, ha nincs rá mód, átmenetileg- gondozzák azt közösen a gyerekekkel, pl. Luca napi búza ültetése,
- mutassa meg a gyermeknek az óvoda környezetében levő intézményeket és azok munkáját (posta, orvosi rendelő, cukrászda, zöldségbolt, könyvtár, iskola, helyi tűzoltóság),
- ismertesse meg a helyi közeli tanyákon folyó hagyományőrző tevékenységekkel: állattenyésztés, lótarás, kenyérsütés,
- *figyeljenek, etessenek madarakat, gyűjtsenek madarakat ábrázoló képeket* (Madárbarát Óvoda)
- *ismertesse meg és gyakoroltassa az elemi gyalogos közlekedés szabályait, a különböző közlekedési eszközöket* (Biztonságos Óvoda)
- *játék és mozgásos tevékenységeken keresztül fejlessze a gyermekek reagáló képességét és reflexeit* (Biztonságos Óvoda)
- lehetőség szerint teremtsen alkalmat a tömegközlekedési eszközön való utazásra, Kecskemét város, és a környék néhány jellegzetességének megismerésére (Cifra palota, Színház, Planetárium, Ciróka Bábszínház, Hírös Lovarda stb.),
- gyakoroltassa a közlekedési eszközön való helyes viselkedést,
- beszélgessen a család felépítéséről, funkciójáról, szerepéről a világban, emelje ki család fontosságát és jelentőségét,
- ismertesse meg a gyermeket a színekkel és árnyalataikkal,
- figyeltesse meg az évszakok körforgását, és az időjárás, öltözködés összefüggéseit, az idő múlását, természet változását (séták, kirándulás az Arborétumba),
- ismertesse meg a gyermekeket a haza, a szülőföld fogalmával, alapvető szimbólumaival (zászló, címer),
- szerezzenek tapasztalatot a helyi sajátosságokról, néphagyományokról, és az itt élő helyi népi- és iparművészek munkájáról (mézeskalácsütő, szőlő, bor gazdálkodó) (Szüreti napok, Lucázás, Márton nap),
- nyújtson spontán, játékos tapasztalatokat, formálja a gyermekek logikus gondolkodását, probléma felismerő- és megoldó képességét, elsősorban játékok és játékos, mozgásos tevékenységek közben,
- fedeztessen fel minél több, változatosabb matematikai összefüggést elsősorban mozgással, képpel összekapcsolva, és a mindennapi élet tevékenységei közben, komplex formában,

- ismertesse fel a tárgyak, személyek tulajdonságait, hasonlóságait és különbségeit, illetve azonosságait,
- alapozza meg a számfogalmakat, számlálósos gyakorlással, párosítással, halmaz képzéssel, majd összeméréssel, összehasonlítással, bontással,
- a kis számosságú számképek összkép alapján való felismerése jó alapot jelent a számfogalom építéséhez. (dobókocka, dominó),
- gyakoroltassa a több kevesebb, ugyanannyi helyes használatát, majd létrehozását,
- gyakoroltassa a sorszámneveket komplexen játékba, és egyéb tevékenységbe ágyazva,
- alakítsa a gyermekek ítéliképességét, a számfogalom megalapozását segítse mérési összemérési feladatokkal, számképek felismerésével játéktevékenység közben,
- alakítsa a téri tájékozódó képességüket a mindennapos mozgásból kiindulva a síkban való tájékozódásig,
- térben való tájékozódást követően alkalmazzon játékos munkalapokat, a feladatlapokat rejtvényként ismertesse meg a gyermekekkel (Okos bagoly füzetek),
- tükörrel való tevékenységgel segítse a téri percepció fejlődését,
- alakítsa anyanyelvi készségüket a matematikai tartalmú fogalmak megismerésével, helyes használatával.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére /Sikerkritériumok/

A gyermekek:

- ismernek olyan magatartási formákat, szokásokat, amelyek a természet és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek – környezettudatos magatartás. (Pl. nem szemetelünk, elzárjuk a csapot, lekapcsoljuk a villanyt)
- ismerik a viselkedés alapvető szabályait, tisztelik társaikat, a felnőtteket, és az időseket,
- ismernek szűkebb és tágabb környezetükben növényeket, állatokat, ismerik azok gondozását, védelmét,
- fel tudnak sorolni néhány magyarországi madarat pl. vörösbegy, királyka, őzlapó, fülemüle,
- megkülönböztetik, felsorolják az évszakokat, a hét napjait, felismerik a napszakokat,
- felismerik az öltözködés és időjárás közötti összefüggéseket, megfelelően alkalmazzák,
- ismerik a színeket és azok sötétebb, világosabb árnyalatait,

- helyesen használják a tő és sorszámneveket 10-ig,
- 10-ig tudnak számlálni, ezen belül bontani, egyesíteni,
- meg tudják állapítani a több, kevesebb ua. mennyiségeket,
- képesek kétkiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé tenni, vagy és valamivel kisebbet, kevesebbet, nagyobbat létrehozni,
- helyesen használják a térbeli viszonyokat, névutókat,
- ismerik nevüket, lakcímüket, testvéreik, szüleik nevét, foglalkozását, saját születésük helyét,
- ismerik és gyakorlatban alkalmazzák (kiemelten a gyalogos közlekedést) az alapvető közlekedési eszközöket, szabályokat,
- cselekvő- szemléletes gondolkodásuk mellett megjelennek a logikus gondolkodás, elemei, és általánosításra, konkretizálásra, következtetésre képesek,
- ismerik az orvos egészségvédő, gyógyító munkáját,
- ismereteik vannak az egészséges életmód fogalmáról, feltételeiről, az egészséget károsító tényezőkről,
- problémamegoldó képességük tökéletesedik,
- figyelmük egyre tartósabbá válik,
- alakul komplex matematikai jártasságuk,
- téri, időbeli tájékozódásuk koruknak megfelelő,
- alakul ítélőképességük, tér, sík és mennyiségsszemléletük,
- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett, megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
- fokozatosan növekszik figyelmük tartalma, terjedelme, megjelenik a szándékos figyelem,
- képessé válnak a figyelem megosztásra, átvitelre,
- feladattudatuk kialakulóban van, motiváltak, jó megoldásra törekcsenek,
- felismerik testrészeiket, érzékszerveiket, megnevezik azokat,
- igényesek testük tisztán tartására, és ápolására,
- vizuális memóriájuk egyre megbízhatóbb,
- hallási emlékezetük pontosabbá válik,
- önállóan véleményt alkotnak, életkoruknak megfelelő döntéseket hoznak,
- gondolkodásukra az érdeklődés, nyitottság jellemző.

4.7 Munka jellegű tevékenységek

Cél:

A környezet megismeréséhez a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakítása, cselekvő tapasztalással, melyek kedvezően befolyásolják a gyermekek személyiségfejlődését. Elsősorban az önkiszolgálás, majd a közösségért végzett munka alakítása.

Feladat

Olyan helyzetek teremtése, meglátása, melybe egyéni fejlettséghez mérten bevonhatók a gyermekek. Feltételek, eszközök biztosítása. Játékhelyzetből való indítás megteremtése.

Óvodapedagógus attitűd:

- személyes példa adása
- következetes, tudatos magatartás

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítsa a munka játékos jellegét, de tegyen különbséget a játék és a munka között,
- a munka jellegű tevékenységeket használja a személyes és szociális kompetenciák fejlesztésére / önellátás, önkiszolgálás, kooperációs képességek stb./,
- tanítsa meg a gyerekeket a munka elvégzésére, alakítsa ki a felelősséget a munka elvégzéséért,
- értékelje a gyerekek munkáját, és lelkesedését,
- figyeljen a baleset megelőzésre,
- ismertesse meg a gyerekekkel az adott munka eszközeit, azok használatát,
- biztosítsa a gyerekek tényleges aktivitását, a munka állandóságát és folyamatosságát,
- minden gyermeknek, a képességeinek megfelelő feladatot adjon,
- segítse a gyerekeket abban, hogy az általuk különösen kedvelt munkafajtákban elmélyedhessenek,
- ügyeljen arra, hogy a naposágnál mindenki sorra kerüljön, de ne erőltesse a naposágot arra a gyerekekre, aki nem szívesen vállalja,
- segítse a szülőket, hogy vegyék komolyan, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, megbízatásait, legyenek segítségére azok elvégzésében,

- törekedjen arra, hogy mindenki szívesen végezzen a közösségért munkát, és minden gyerek minél többféle munka elvégzésében szerezzon jártasságot, ezért nagycsoportban szervezzen naposi munkát,
- tegye élvezetessé a munkatevékenységet, és ne szegje a gyerekek kedvét, túlzó feladatadással,
- minden munkatevékenység önkéntes, örömteli legyen.

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- szeretnek közösen dolgozni, alakulóban van a kötelességtudat, a közösségért a felelősségvállalás.
- szívesen vállalnak egyéni munka jellegű megbízatásokat
- együtt tudnak dolgozni társaikkal és a felnőttekkel egyaránt
- megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok használatát, bennük a munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek
- önkiszolgáló munkatevékenységük készségi szintű
- aktívan részt vesznek a terem rendezésben
- az étkező asztalt önállóan, esztétikusan terítik meg, azt az étkezést követően rendbe teszik
- a különböző tevékenységekben használt eszközöket, játékokat stb. rakodáskor helyükre teszik,
- ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére, tisztaságára
- örömmel, önállóan végzik a munka, illetve munka jellegű tevékenységeket
- minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.

4.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

Az óvodás gyermek egész személyiségének, értelmi képességeinek, mozgásos készségeinek, nyelvi, kommunikációs képességeinek, érzelmi, szociális magatartásának megalapozása. Szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése. Mindez elsősorban játékba integrált

tevékenységeken, cselekvéseken keresztül valósul meg, amelyek során a gyermekek aktív résztvevőként, élményszerűen tanulnak.

Feladat:

Hangsúlyt fektetünk a kulcskompetenciákra: az önállóság- együttműködés-konfliktuskezelés-kommunikációs készségek, elsősorban a magyar anyanyelvi képességek fejlesztésére. Pedagógiai szempontok alapján nevelőtestületünk nem támogatja a korai idegen nyelv tanulását. A legfontosabb alapelvünk a *pedagógus értékközvetítő szerepe*, amely a gyermeki kíváncsiság kielégítése révén, azokat nyitottá, érdeklődővé teszi.

Az egyénileg szerzett ismeretek rendszerezése mellett a szervezett tanulás feltételeinek biztosítása, tudatos tervezése.

Pedagógusként kiemelt feladatunknak tekintjük a gyermekek tanulási képességeinek kibontakoztatását és fejlesztését, amely folyamatosan jelen van az óvodai nevelés teljes folyamatában. Meggyőződésünk, hogy a gyermek egyéni adottságai, a családi háttérből és a tágabb környezetből hozott tapasztalatai, valamint az óvodai élet során biztosított tanulási formák együttesen meghatározzák fejlődési lehetőségeiket és alakuló tanulási motivációjukat. A tanuláshoz szükséges feltételek megteremtése során tudatosan építünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira és meglévő ismereteire. Arra törekszünk, hogy olyan támogató, fejlesztő környezetet alakítsunk ki, amely lehetővé teszi az egyéni fejlődési utak kibontakozását, és megalapozza az élethosszig tartó tanulás iránti nyitottságot.

Az óvodában a tanulást folyamatos folyamatként értelmezzük, amely jelentős részben utánpótláson alapul, spontán és szervezett tevékenységek formájában valósul meg. Célunk, hogy ez a tanulási folyamat a gyermekek teljes személyiségének fejlődését és fejlesztését támogassa. A tanulást nem korlátozzuk csupán az ismeretszerzésre; azt az egész óvodai nap során kínálgató helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, valamint az általunk kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, különféle szervezeti és időkeretek között biztosítjuk.

Sajátos nevelési igényű, illetve hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó speciális fejlesztés segítése, hátránykompenzáció

Óvodapedagógus attitűd:

- játékos problémahelyzetekkel alapozza meg a tanulást
- tudatosan, de az életkori és egyéni szükségletekhez mérten tervezi a folyamatot
- a gyermek megismerésére alapozza
- türelemmel kivár, engedi a próbálkozást, a javítást

- bátorít, megerősít, sikerélményhez juttat

A szervezett tanulás jellemzői:

Az óvodai tanulás, amely felöleli a pszichés, a motorikus és a szociális tanulást, folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, komplex élmény együtteseken, az óvónő által tervezett és felkínált projekteken keresztül- természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon, tevékenységekben és időkeretben - valósul meg.

A tanulás feltétele a *gyermek cselekvő aktivitása*, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató *tapasztalás lehetőségének biztosítása*. (pl. projektek)

A tanulás alapja óvodában a tanulásra való ösztönzés, motiválás.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzáson alapuló minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, cselekvéses tanulás
- *a játékos, cselekvéses tanulás*
- a tevékenykedtetésre épülő tapasztalatszerzés alapját az óvónő vagy a gyermek által kezdeményezett játékszituációk, aktualitások, és a természet körforgása adja. Így válhatnak közvetett módon a gyermek sajátjává a külvilágban szerzett tapasztalatok
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógusok által irányított megfigyelés, tapasztalat és ismeretszerzés
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás
- a spontán tanulás alapja a felfedezés találgatás és a próbálkozás
- olyan keretek között kell megvalósulnia, amely alkalmat ad az elmélyülésre, és lehetőséget a sokszori visszatérésre.

Az óvodapedagógus

- ✓ a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- ✓ Az alkalmazott projekt módszer célja, maga a folyamat, és a közös vagy egyéni cselekvés, a produktum. A tanulás, mint kísérő jelenség jön létre.

- ✓ A gyermekek érdeklődésre, aktív közreműködésére épül. A megismerés alapja a tapasztalás.
- ✓ A közös tevékenységekben a saját elképzelések és ötletek is beépülnek-individualizál, és szocializál egyszerre.

Az óvodapedagógus feladatai

- *a mozgás, mint integráló, és alapozó tevékenység maximális kihasználása,*
- fektessen különös hangsúlyt a gyermekek szociális tanulására,
- *alakítson ki a tanulást támogató környezetet* - megfelelő eszközöket (kreatív könyv, képességfejlesztő eszközök, többfunkciós, félkész eszközök),
- tartsa szem előtt az alapkompenciák fejlesztését,
- tudatos tervezésében és fejlesztésében vegye figyelembe a gyermekek sajátos érési folyamatát,
- alkalmazza a „*minden tapasztalás*” *tanulás elvét,*
- a gyermekek kíváncsiságára alapozva tegye őket nyitottá, érdeklődővé,
- minden lehetőséget megragadva fejlessze a következő kognitív kompetenciákat: gondolkodási képesség, tudásszervező képesség, kognitív kommunikációs képesség,
- alkalmazza a kultúra átadásának több módját, kínáljon fel olyan projekteket, melyben otthoni és óvodai élmények, tapasztalatok is fellelhetők,
- lehetőség szerint vonja be a szülőket is a tevékenységbe,
- nyújtson lehetőséget a gyermekek többszöri próbálkozásaira, tévedéseik javítására,
- a tanulás folyamatát valósítsa meg spontán és szervezett keretek között is helyzettől függően alkalmazza a tanulás kötött és kötetlen formáit, biztosítson elegendő helyet, időt, alkalmat, élményt eszközt a tanuláshoz
- személyre szabott ösztönző értékeléssel segítse a gyermekek személyiségének kibontakozását
- tekintse fő feladatának az egyetemes és hazai kultúra, és az örök emberi értékek átadását,
- a műveltség tartalmakat életszerű formákban, egyéni fejlettséghez igazodva jelenítse meg,
- teremtsen lehetőségeket a minél sokoldalúbb tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre, és figyelve a gyermekek élményeit, tapasztalatait, erre építve alakítsa a tanulást támogató környezetet,

- használja ki az egész óvodai nap folyamán adódó helyzeteket a tapasztalatszerzésre, kognitív kompetenciák fejlesztésére,
- a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

Minden korcsoportban elsősorban mikrocsoportos szervezés, nagyobbaknál kooperatív szervezési forma és párhuzamos tevékenység szervezés mellett zajlik a tanulás. Kiemelt helyen szerepel a játéktevékenységbe integrált tanulás is (piacos, boltos, orvosos játék stb. közben a pedagógus bekapcsolódása, közvetett irányítása mellett).

A nyári hónapokban egyik korcsoportban nincs kötött, és tervszerű kötetlen foglalkozás. A szabadidő tartalmas eltöltése, és játékos-mozgásos tevékenységek szervezése az óvodapedagógus feladata.

Projekt és tematikus terveink

Tematikus tervek:

- Ősz – Tél – Tavasz – Nyár
- Illatos mesék
- Vitamintorna

Projektek:

- Házi és vadon élő állataink
- Húsvét
- Nyuszi, nyuszi nyulacskám
- Mackók hete
- Mackó
- Csiga-biga gyere ki
- Gyertek, gyertek jó katonák
- A baromfiudvar lakói
- A levegő, a szél a madarak
- Tél az óvodában
- Márton napja
- Mókás medve, van e neki táncos kedve

A fejlődés jellemzői az óvodás életkori szakasz végére (Sikerkritériumok)

A gyermekek:

- egyszerű szóbeli feladatokat, kéréseket megértnek,
- érdeklődnek a környezet tárgyai, jelenségei iránt,
- a rájuk bízott feladat végrehajtásában kitartóak,
- személyiségére a kíváncsiság a nyitottság, az alkotásvágy jellemző
- szándékos figyelmük, időtartama, terjedelme, életkoruknak megfelelő,
- képesek életkoruknak megfelelő ismeretek észlelésére, befogadására, elemzésére
- személyiségében megjelennek a logikus gondolkodás elemei – a kombinatív képesség
- képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére,
- képesek rövid történet szóban történő visszaadására
- képesek a sorrendiség tárolására vizuálisan és akusztikusan,
- problémamegoldó képessége koruknak megfelelő,
- nagy érdeklődéssel várják az iskolát, tudásvágyuk megalapozott.

5. ALAPELLÁTÁSON KÍVÜLI SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK, SZABAD VALLÁS GYAKORLÁS BIZTOSÍTÁSA

Nevelési időben szervezett

- Hitoktatás keretén belül heti egy alkalommal jár óvodánkba katolikus és a református hitoktató. A szülők igénye alapján vesznek részt a gyermekek középső csoportos kortól.
- „Zeneovi” csoportoknak igény szerint

Nevelési időn kívül

Ovi foci, szülői igény alapján az iskola tornatermében délután, heti egy alkalommal, költségtérítéssel formában

6. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Cél:

- a gyermekek közti egyenlőtlenség csökkentése
- egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése
- emberi méltóság tiszteletben tartása
- óvodai hiányzások minimálisra csökkentése, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mihamarabbi egész napos óvodában tartózkodásának biztosítása

Feladatok: lásd következő fejezet

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység (szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek, feladatok)

Cél:

- Kiemelt figyelmet fordítunk ezen területre is óvodánkban.
- Minden pedagógus kötelessége ezen tevékenységben való aktív közreműködés, és a jelzőrendszer működtetésének segítése is
- Nagyon szoros kapcsolatot ápolunk a helyi Gyermekjóléti Szolgálattal és a gyámügyi előadóval.

Alapelveink ezen a területen:

- humánus, megértő, empátikus, ugyanakkor határozott, szeretetteljes bánásmód
- a család gyermek iránti felelősségének erősítésére törekvés

Szociális hátrányok enyhítésének lépései

- a gyermek és környezetének *megismerése*, valamint annak tényszerű megállapítása, hogy képességei kibontakozásában, közösségbe való beilleszkedésében mi akadályozza – *ok feltárás*
- a *lemaradás* „mértékének” minőségének *meghatározása*
- a fejlesztés első lépésének, majd további feladatainak meghatározása

Az óvodapedagógus feladatai

- figyel a gyermeki jogok érvényesülésére, szükség esetén intézkedést kezdeményez
- felismeri, felméri csoportjában a hátrányos-halmozottan hátrányos helyzetű, és veszélyeztetett gyermekeket.
- szükség esetén soron kívüli családlátogatásra megy
- felvilágosítást ad a szülőknek szociális juttatásokról
- figyelemmel kíséri a gyermekek rendszeres óvodába járását, szükség esetén jelzi az óvoda vezetőjének a jogszabályban rögzített maximális hiányzás átlépését
- egészségügyi szűrővizsgálatokat kezdeményez; ruha, váltóruha óvodai felszerelés biztosításában aktív segítséget nyújt

- óvodai, közösségi rendezvényekre való eljutás finanszírozásának segítése (kérelem az alapítványhoz)
- biztosítja a gyermekek felzárkóztatásának egyéni csoportbeli feltételeit, s azt rögzíti a gyermekek egyéni naplójában
- kiemelten, és differenciáltan, valamint egyéni módon fejleszti a gyermek szociális kompetenciáit- önismeret, felelősség vállalás életkornak megfelelően, kommunikáció, együttműködés képessége

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- éves tervet készít a szociálisan hátrányos, halmozottan hátrányos, és veszélyeztetett gyermekek foglalkoztatására, fejlesztésére, szociális hátrányának csökkentésére
- nyilvántartást vezet ezekről a gyermekekről, aktuális állapotukról
- védőnőkkel való aktív közreműködéssel az óvoda köteles gyermekek feltérképezése, beóvodázásának segítése
- folyamatos kapcsolatot tart a helyi gyermekjóléti szolgálattal, a gyámügyi előadóval, részt vesz az esetmegbeszéléseken, s szükség esetén családlátogatásra megy.
- éves beszámolót készít az elért eredményekről, további feladatokról

Az igazgató feladatai:

- irányítja, koordinálja a szociális hátrányt enyhítő és a gyermekvédelmi munkát
- lehetőség szerint továbbképzésre irányítja az ebben résztvevő óvodapedagógust
- a szülőket tájékoztatja a szakemberek elérhetőségéről
- félévente beszámolót kér a gyermekvédelmi felelőst, és ennek alapján tervezi a további feladatokat.

Együttműködés formái	Gyermek	Szülő	Pedagógus	Gyakoriság	Lehetőségek
Szülői értekezlet		x	x	évente minimum két alkalom	tájékozódás más szemléletbe helyezés előadó által
Fogadó óra		x	x	évente minimum egyszer lehetőség szerint többször is, ha indokolt	egyéni tanácsadás bizalmasabb légkörben őszinte beszélgetés ok feltárás
családlátogatás	x	x	x	óvodába érkezés előtt, szükség esetén más alkalommal is	személyes benyomások légkör, nevelési eljárások gyűjtése, környezettanulmány, aktuális változások észlelése a családban
Beszoktatás	x	x	x	egyszer	egyéni odafordulás, megismerés, és ehhez való igazodás a további hatékony fejlesztés érdekében
Nyílt nap nagycsoport	x	x	x	évente kétszer csak nagycsoportban	természeteshez erősen közelítő helyzetben való megjelenítése az aktuális állapotoknak; pedagógiai, nevelési módszerek, szituációk bemutatása
Családi délutánok	x	x	x	évente kétszer	közös tevékenység élményének lehetőségének nyújtása
Egyéb nyílt óvodai rendezvények	x	x	x	alkalomszerűen többször	közös tevékenység élményének lehetőségének nyújtása

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek az a

1. különleges bánásmódot igénylő gyermek

1.1 akiknek *sajátos nevelési igényt* állapított meg a szakértői bizottság / SNI

/ mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékoság, halmozott fogyatékoság, autizmus spektrum zavar, vagy egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavar) /

1.2 *beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek*/ BTMN

aki szakértői bizottság véleménye alapján, az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási-magatartásszabályozási problémákkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

1.3 *kiemelten tehetséges gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.*

2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint *hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű*

Cél:

Az óvoda pedagógiai programjának és az SNI gyermek nevelési irányelvének összehangolása, egyénre szabott differenciált fejlesztés megvalósulása.

Olyan elvárások megfogalmazása a speciális szakemberekkel együttműködve, mely megfelel a gyermekek egyéni fejlődési ütemének- túlterhelés elkerülése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ismerje meg a gyermek fejlettségét, - áttanulmányozva a szakvéleményt - annak tudatában, hogy általában ezen gyermekek egyéb területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek lehetnek

- bizalommal teli otthonos légkör, befogadó környezet teremtése, ahol bátran próbálkozhatnak
- elfogadó, támogató, segítő attitűddel segítse a beilleszkedést
- kérjen segítséget az egyéni fejlesztéshez a szakértői bizottság, a nevelési tanácsadó szakembereitől, illetve az óvodai fejlesztőpedagógustól, a kompenzációs lehetőségek körének bővítését illetően.
- szükség esetén kérje más szakember tanácsát is (gyógytornász, védőnő, család gondozó, háziorvos)
- ezen ismeretek birtokában segítse ő is a csoportban való egyéni fejlesztést, melyet rendszeresen - *három havonta dokumentál* a gyermek egyéni naplójában
- rugalmas szervezési keretek alakításával is mozgassa elő a fejlesztést
- ha van rá mód kapcsolódjon be továbbképzésbe, bővítse módszertani kultúráját
- az óvoda nevelő munkát segítő alkalmazottait is vonja be a befogadásba, segítségbe
- ha az eredményes fejlesztéshez szükséges otthoni intenzívebb rásegítés, működjön együtt a szülőkkel
- tehetséges gyermek esetén egyéni fejlesztés keretében adjon személyre szabott különleges feladatokat, és lehetőség szerint biztosítson ehhez eszközöket. Javasoljon speciális képzést a gyermek részére (sport tagozat - művészeti nevelés)

A fejlődés jellemzői az óvodáskori életszakasz végére (Sikerkritériumok)

- fejlettségükhöz mértén intenzíven beindul a személyiség és képesség fejlődés,
- egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai tevékenységekhez addig a határig, míg mások, és saját fejlődésére nézve ez előnyös,
- egyre jobban a közösség részeként működnek együtt,
- fejlettségüknek és képességeiknek megfelelő időben oktatási intézménybe kerülnek.

A tehetségek felismerése és azonosítása

- A tehetségígéretes gyermekek képességeinek feltérképezése intézményünkben az óvodapedagógusok körében a megfigyelés módszerével, információk gyűjtésével (a gyermek affektív és kognitív jellemzői),
- diagnosztikai tesztek, kérdőívek, megfigyelési szempontok, interjúk, komplex azonosítás) módszerek alkalmazása szakemberek segítségével.

- A megfigyelések, feljegyzések és a diagnosztikai eljárás kiértékelése után a szülőknek javaslatot teszünk, a tehetséggondozó tevékenységek, sportágak kiválasztására. Több forrást, információt kell felhasználni a gyermekről hozott ítélethez, így lesz lehetőség arra, hogy megmutassa magát.

A tehetség felismerését segítő jellemzők:

- **Motiváció:** belső motiváció, pozitív énkép, több felnőttet érintő kérdés, téma iránt érdeklődnek, a részletek iránti érdeklődés, precizításra, tökéletességre törekednek, siker és elismerés igénye, tervezik a feladatok végrehajtásának menetét. Számára érdekes feladatokban nem igényel biztatást, dicséretet. Az életkora szerint elvárhatónál lényegesen hosszabb ideig képes figyelni.
- **Kreativitás:** fantáziájuk élénk, érdekes válaszokat adnak, alkotó képzelettel és tevékenységgel mutatkoznak be, véleményüket és kritikájukat nem rejtik el, humorérzékkel rendelkezve oldják meg probléma és konfliktushelyzeteket, alkotás során teljesen elmélyülten végeznek feladatokat, látásmódjuk, szemléltetésük szokatlan, időként nehezen követhető. Sportok iránti érdeklődés, mozgásban megjelenő kiemelkedő képességek. Magas szintű mozgás iránti vágy, a feladatok precíz, pontos végrehajtása.
- **Ismeretszerzés módja:** felismerik az ok-okozati összefüggéseket, gondolkodásuk problémamegoldó, absztrakt és divergens, összefüggésében látják a dolgokat, kommunikációjuk magas szintű, színes és választékos kifejezéseket, fogalmakat használnak, felismerik a tényeket, melyek alapján távolba mutató következtetéseket fedeznek fel. Önálló mesélés iránti nagyfokú igény, fejlett kommunikációs képességek. Zenei képességek életkorához képest kiemelkedő szintje. Kiváló rajzkészség, élmények ötletgazdag kifejezése, színek, formák érzélem gazdag megjelenítése. Kiemelkedő matematikai képessége.
- **Szociális képesség, viselkedés:** véleményükért felelősséget vállalnak, provokatív kérdésekkel, kommunikációval viszonyulnak társaikhoz, jól tudnak beszélgetni idősebbekkel, egyéniségek, individuális viszonyulásukat, közösségben akkor érzik jól magukat, ha versenytársakra találhatnak, nehezen viselik el a kevesebb ismerettel rendelkezőket. Kiemelkedő empátikus készség, döntéshozó képesség.

Célok

- A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek személyiségének optimális fejlesztése célirányosan, új élmények szerzésének biztosítása.
- A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése, motiváltságnak fenntartása.
- Lehetőség teremtése a képességei kipróbálására, kibontakoztatására, önkifejezésre, önmegvalósításra.
- Folyamatos visszajelzéssel, értékeléssel, sikerélményhez juttatással a gyermek önbizalmának, önmegvalósításának fejlesztése.
- Együttműködés szülőkkel, külső partnerekkel, intézményekkel (Művészetek háza, múzeum) a tehetséggondozásban.

Feladatok

- Egyenlő esélyek biztosítása érdekében a kiemelkedő képességek kibontakoztatásával tehetséggondozás.
- Nevelőmunkánk során építünk a gyermek adottságaira.
- Támogató környezet biztosítása a felismeréshez, azonosításhoz, ráismeréshez.
- A kreativitás ösztönzése, motiválása, a kiemelkedő képesség támogatása.
- Tehetséggondozás gyermekcsoportban differenciáltan, óvodán belül speciális szolgáltatások igénybevételével és javaslat óvodán kívüli tevékenységekre.
- Modellnyújtással ösztönzés az önkifejezésre, kipróbálásra, a tevékenységek iránti érdeklődésre.
- A kiemelkedő képesség és a hátrányokkal küzdő gyermekek képességeinek megalapozása.

Tehetséggondozó tevékenységek, programok

- Sport tevékenységek, rendezvények, versenyek.
- Rajz pályázatok, versenyek.

Módszerek

- Egyéni fejlesztő program, egyéni fejlesztési terv.

8. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

Az óvodai nevelés országos alapprogramja alapfeladatként határozza meg a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését, melyek biztosítják az óvodáskorú gyermek egészséges fejlődését.

- Az intézmény által működtetett egészségfejlesztés az a folyamat, amely tevékenységekkel erősíti a gyermekek egyéni képességeit és jártasságát. A környezeti feltételek megváltoztatására, az egészséget meghatározó tényezőkre irányulnak és lényegesen hozzájárul az egészség esélyegyenlőtlenségeinek, hátrányainak csökkentéséhez.
- A pedagógiai program általános nevelési feladatai között megtalálhatóak az egészségfejlesztő tevékenységek, mint a testi és lelki egészség, a szociális kapcsolatok harmóniája, az egészségvédő képességek fejlesztése, a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása, az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítők mintaadása, a szülők otthoni egészségnevelő feladatai és az egészségügyi szolgálatokkal való együttműködés, de az egészségfejlesztési programmal kiemelt figyelmet fordítunk a teljes körű egészségfejlesztési feladatokra.
- Az egészségfejlesztés egyik megvalósítási formája a korszerű egészségnevelés, amely az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. E terület magába foglalja az egészséges táplálkozást, a mindennapos testmozgást, az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, a személyi higiéniát, a lelki egyensúly megteremtését, az egészséges és biztonságos környezet kialakítását, az egészségkárosító magatartásformák elkerülését.

Az egészségfejlesztés célja

- A nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
- A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az egészségfejlesztés feladata

- az egészséges táplálkozás, (5.6 A külső világ tevékeny megismerése)
- a mindennapos testnevelés, testmozgás, (5.5 Mindennapos mozgás)

- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Az óvoda, mint az egészségfejlesztés színtere

- Az egészségfejlesztésben az óvoda szerepe kiemelkedő, érvényesül az **óvó-védő és preventív szerepe**, hiszen a kisgyermekkorban épülnek be azok a szokások, amelyek hatással lesznek az egészséges életmódra.
- Az óvodában a gyermek egészséges fejlődése érdekében meghatározott időkeretben történnek a tevékenységek és ez a kialakított életritmus visszahat az életfolyamatokra, a gyermekek személyiségfejlődésére. A rugalmas, de a gyermek életszükségleteit kielégítő napirend és a bevezetett, elmélyült szokásrendszer a gyermek számára megkönnyíti - az óvodai egészségnevelés eredményeként - a külső körülményekhez való alkalmazkodást, a szociális biztonságérzetet és az egészséges életmód kialakulását.
- Az intézmény különös figyelmet fordít az alvás-pihenéssel, a szabad levegőn való tartózkodással és táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítésére, valamint a mentálhigiénés gondozásra.
- Az óvodák egészségfejlesztési folyamatában kifejezésre jut az **esélyegyenlőség és a családközpontú pedagógia**, hiszen a szülőkkel való bánásmódot, az otthoni életmódra vonatkozó tanácsokat az óvodás gyermek családjának egészségi esélyeihez kell szabni. A szükségleteket és lehetőségeket mérlegelve kell a szülőket képessé tenni az egészségesebb életmód követésére.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

- Az egészséges táplálkozás.
- A mindennapos testmozgás.
- A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.
- A bántalmazás és erőszak megelőzése.
- A balesetek megelőzése és elsősegélynyújtás.
- A személyi higiéné területe.

Az egészséges táplálkozás

- A kiegyensúlyozott táplálkozásnak óriási szerepe van a gyermekkori egészséges életmód kialakításában már kisgyermekkorától kezdve, hiszen a növekedés és fejlődés legfontosabb alappillére az egészséges táplálkozás.
- Manapság a túltáplálás mellett a mozgásszegény életmód a jellemző, túl sok üres kalóriát, zsírt, finomított szénhidrátot fogyasztanak a családok, ami hosszú távon elhízáshoz és komoly betegségekhez vezethet.
- Az intézményben a gyermekek számára biztosított a napi háromszori étkezés (reggeli, ebéd, uzsonna), mely a tápanyagszükségletük 65 %-a. A maradék 35 %-ot az otthon elfogyasztott ételek egészítik ki, melyekhez igyekszünk a szülőket meggyőzni, étkezési szokásokat formáló egészségnapokat, előadásokat szervezni, szemléletüket formálni.
- Az étkezések alkalmával törekszünk a kulturált étkezési szokások kialakítására, az étkezéssel kapcsolatos teendők begyakorlására. Egyéni képességeikhez mérten próbálkoznak az önkiszolgálással és a naposi munkával. Minden esetben megköstoltatjuk az ételeket, megnevezzük azokat.

Célja

- Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási és helyes étkezési szokásainak megerősítése, az otthoni étkezés kiegészítése.
- Alakuljon ki a gyermekek korszerű táplálkozás iránti igénye.
- A gyermekek ismerkedjenek meg az új ízekkel, az egészséges táplálékokkal.

Feladata

- A kulturált étkezési körülmények biztosításával az étkezések megszervezése kötött keretek között vagy a szabad játékkal párhuzamosan.
- Közös tevékenységekkel, tapasztalatszerzéssel a gyermekek megismertetése új ízekkel, a táplálkozáshoz való viszony alakítása.
- Táplálékallergiás – orvosi igazolás alapján – és eltérő étvágyú és szokással rendelkező gyermekek esetében fokozott figyelem érvényesítése.
- Odafigyelés a túlsúlyos gyermekekre, a túlzott mennyiségű étel mellőzésének megértetése, szülőkkel való együttműködés, tanácsadás.
- A természetes vitaminforrások megismertetése, zöldség – és gyümölcssaláták készítése, kóstolása, egészségnapok szervezése.

- A gyermekek számára biztosított a csoportszobában, a tornateremben, nyári időszakban a játszó udvaron a kellő mennyiségű folyadék bevitele.
- A szülők bevonása az étkezési szokások formálását szolgáló tevékenységekbe.
- Az óvodai étrenddel kapcsolatos információk folyamatos közvetítése a szülők felé.
- Az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítők együttműködése.

A mindennapos mozgás

- A mozgás a gyermek lételeme, semmi mással nem pótolható, illetve helyettesítő szerepe hatással van a gyermek képességeinek fejlődésére. A testi fejlődést – csont, izom, vázrendszer, növekedés – biztosító funkciója mellett, a megfelelő mozgáslehetőségek pozitív hatással vannak a pszichikum, a lelki egészség fejlődésére is.
- Napjaink mozgásszegény életmódja, a családok többségére jellemző „beszűkült mozgástér”, mozgáshiányos elkényelmesedett életforma számos mentális probléma okozója. Ennek megelőzése érdekében az óvodáskorú gyermekek számára napi rendszerességgel változatos mozgáslehetőséget biztosítunk.
- A mindennapos mozgás megszervezésére óvodáinkban lehetőséget biztosítanak a játszó udvarok, valamint a tagóvodák eltérő adottságai révén tornaterem, tornaszoba és műfüves borítású multifunkcionális sportpálya. Törekszünk a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségeinek kihasználására, séták, kirándulások szervezésére. A jól szervezett, konkrét céllal meghatározott séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek. Bárhol valósul meg a mindennapos mozgás, a mozgásos játékok szervezése, minden esetben érvényesítjük a differenciálást.
- Fokozottan ügyelünk a gyermekek biztonságérzetének kialakítására, a balesetvédelem és a higiéniai szabályok betartására.

Célja

- Alakuljon ki és váljék a gyermekek természetes igényévé a szabad levegőn való tartózkodás, a mindennapi rendszeres mozgás.
- Váljék szokássá a rendszeres testedzés, mely megalapozza az egészséges életvitelt.
- Ismerkedjenek meg sokszínű, változatos mozgásos játékokkal.
- Fejlődjön a gyermekek természetes mozgása, motoros képességei, mozgékonyasága.
- Alakuljon és fejlődjön téri tájékozódó képességük, mozgásuk legyen koordinált, biztonságos.
- Az egész életen át tartó sporttevékenység iránti érdeklődés felkeltése.

Feladata

- A gyermekek rendszeres mozgása érdekében a feltételek megteremtése, mely fejleszti a koordinációs és kondicionális képességeket.
- A gyermekek fejlettségéhez igazodó, sikerélményt biztosító mozgásos játékok alkalmazása és gyakorlása, mozgástapasztalatok szerzése.
- A mozgásos tevékenységek az egyéni képességekhez, az életkori sajátosságokhoz, a gyermekcsoport összetételéhez és mozgásfejlettségi szintjéhez igazítva kerül megszervezésre.
- A gyermekek spontán kezdeményezésének elfogadása, a mozgásos játékok támogatása, eszközök biztosítása.
- A rövid, játékos formában történő mozgás szervezése lehetőleg a szabadban.
- Életvédelem –és baleset megelőzés.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

- Óvodai nevelésünk egyik alapvető feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. A rendszeresen végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek.
- A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelésünk mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, minden egyes nevelési mozzanat szerves része. Olyan személyiség alakítására törekszünk, aki alkalmas társadalmi feladatainak teljesítésére, önmagával és környezetével való harmóniára.
- Az egészséges életvezetés óvodai tartalma az egészséges életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését, a korai prevenciót és az egészségtelen szokások korrekcióját jelenti.
- Napjaink kiemelt problémái közé tartoznak a különféle függőségek, ezért pszichohigiénés nevelési feladatainknak tekintjük az egészségre káros szokások: dohányzás, képernyő függőség, elhízás és a cukorbetegség megelőzését. A lelki egészségvédelem érdekében igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint például a folyamatos erős zajforrást és a vibráló fényt. Napirendünk minden esetben biztosítja a rendszerességet és a rugalmasságot, ezzel is próbáljuk elkerülni a sürgetést és a várakozást. A szabályok következetes betartásával csökkentjük a konfliktusokat, kizárjuk a megkülönböztetést és az agressziót.

- Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem. Bízunk abban, hogy olyan egészségvédő modellt ismertetünk meg a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Célja

- Alakuljon ki a gyermekekben az egészséges életvitel iránti igény, a testi – lelki szükségletek kielégítése, elősegítése.
- A gyermekek idegrendszerének megóvása a káros hatásoktól.
- Alakuljanak ki az egészségvédelemmel kapcsolatos szokások.
- A természeti és a társadalmi környezetből származó ártalmak megelőzése, elhárítása.
- A gyerekek megóvása a lelki életre káros túlzásoktól, devianciáktól, a pszichés túlterheléstől.

Feladata

- A testi, lelki és szociális egészség védelmére nevelés.
- Az intézmény dolgozói személyes példamutatása, mely modellt és mintát jelenthet a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógusok ötletekkel, tanácsokkal ösztönzik a szülőket arra, hogy pozitív példát mutassanak a digitális eszközmentes szabadidő eltöltésére.
- Optimális érzelmi és szociális attitűd megalapozása, az egészséges önbizalom és pozitív én-kép kialakulásával, a gyermekek beilleszkedési képességének elősegítésével, alkalmazkodó viselkedés kialakításával, az emberi kapcsolatok tiszteletben tartásával és az együttműködés elfogadásával.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

- A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Célja

- A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a rizikófaktorok kiszűrése.
- A családokkal a kommunikációs csatornák szélesítése.

Feladata

- A potenciálisan veszélyeztetett családok figyelemmel kísérése, szabályok, normák közvetítése a családok felé.
- Érzelmi elhanyagolás esetén szeretetkapcsolat és érzelmi kötődés kiépítése és érzelmi biztonság nyújtása.
- Jelzőrendszer működtetése, együttműködés a gyermekvédelmi hálózattal és kapcsolódó hatóságokkal.

A balesetek megelőzésére nevelés és elsősegélynyújtás

- Az óvodáskorú gyermekeknek életkori sajátosságaikból adódóan nincs veszélyérzetük, ezért az óvoda dolgozóinak kötelessége a testi épségük megőrzése és a figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.
- A gyermekbalesetek megelőzésének feladatai, illetve baleset esetén az intézkedések rendje a védő-óvó előírások részletesen a házirendben vannak leszabályozva.

Célja

- Alakuljon ki a gyermekekben a saját és társai egészségének és testi épségének védelme.
- Az óvodában való tartózkodás során váljék gyakorlattá a védő-óvó előírások betartása.

Feladata:

- A gyermekek körében balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, a segítségkérés fontosságának megértetése.
- Az udvari játék, a mozgásos tevékenységek, séták, kirándulások alkalmával a balesetek elkerülése érdekében a védő-óvó szabályok betartásának megbeszélése.
- Az elektromos eszközök használata fokozott körültekintéssel.
- A berendezési tárgyak, játékok és eszközök használatba vétele előtt balesetvédelmi szempontból szemre vételezés, folyamatos ellenőrzés, a veszélyforrások megszüntetése.
- Az életek védelme érdekében a váratlan események, balesetek esetén azonnali elsősegélynyújtás, segítségkérés.

A személyi higiéné területe

- A gyermekek a családokból és a bölcsődéből kikerülve különböző szinten kialakított higiénés szokásokkal rendelkeznek. Mind ezek figyelembevételével kerül tervezésre és megvalósításra a szokásrendek kialakítása.
- A személyi higiénével kapcsolatos teendőket, feladatokat, elvárásokat a pedagógiai program általános feladatai fejezetnél gondozási területenként részletesen kidolgozott.

Célja:

- Ismerjék meg a tisztálkodási folyamatok és az öltözködés helyes sorrendjét, és egyéni képességeiknek megfelelően gyakorolják, alkalmazzák.
- Tudatosodjon a gyermekekben a tisztaság alapvető fontossága a betegségek, fertőzések megelőzése érdekében.

Feladata:

- A személyi higiénéhez kapcsolódó szokásrendszer (rendszeres kézmosás, zsebkendő használati etikett) kialakítása, fenntartása, megelőzésére nevelés.
- Elegendő idő biztosítása a gondozási teendők egyéni tempó szerinti elvégzésére.
- A szülők ösztönzése arra, hogy a gyermeküket praktikus, kényelmes ruházatba öltöztessék, melyben a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát.

9. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

„A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.” ONAP

Az eltérő fejlődési ütem figyelembevétele mellett érvényre juttatjuk a kimenet szemléletet. Az iskolakezdésnek testi, lelki, értelmi és szociális kritériumai vannak, melyek közül *egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai tanulás megkezdéséhez.*

- ✓ **Testileg** hatéves korukra eljutnak az első alakváltozáshoz, megkezdődik a fogváltás is. Erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációjuk, finom motorikus képességük. Mozgásukat,

viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését képesek szándékosan irányítani, fokozatosan egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni.

- ✓ **Lelkileg** az óvodáskor végére nyitottá válnak az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek. Tovább differenciálódik érzékelésük, észlelésük; különösen a téri észlelés, a vizuális és akusztikus differenciálódás, a téri tájékozottság, a térbeli mozgásfejllettség, a testséma kialakulása.
- ✓ Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, egyre nagyobb szerepet kap a felidézés, az elemek megfelelő sorrendjében
- ✓ Kialakul a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme, könnyebben megosztják, átviszik más tevékenységre. Késleltetni tudják szükségleteik kielégítését, feladattudatuk-, és tartásuk jó.
- ✓ Az erre az életkorra jellemző cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- ✓ **Szociálisan** is éretté válnak az iskolára, az iskolai élet, a tanító elfogadására, az együttműködésre és a kapcsolatteremtésre, felnőttel és gyermekkel egyaránt, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi. Szabályokhoz alkalmazkodni tudnak, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését. Feladattudatuk kialakulóban van.

Gyermekeképünk óvodánkban úgy valósul meg, ha az óvodából való kilépéskor:

- életkoruknak megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, gyökereikről, múltjukról is - mese vers, dal, zene stb. révén, többnyire tiszta forrásból merítve,
- érzelmileg kötődnek szülőföldjükhöz, nemzetükhöz,
- mindennapjaikban lehetőséget teremtünk az élő hagyományok, ünnepek átélésére.

Testileg:

- egészségesek, mert a felnőttek lehetőségeikhez mértén erre különös gondot fordítanak,
- mozgásuk örömteli, harmonikus összerendezett,
- testi pszichés állapotuk megfelelő alapot biztosít a további egészséges és harmonikus személyiségfejlődéshez az iskolában.

Lelkileg:

- érettek a befogadásra,
- bíznak önmagukban- egészséges énképpel, megfelelő küzdőképességgel rendelkeznek,
- képesek a szeretet adására, befogadására,

- gondolataikat érthetően fejezik ki anyanyelvükön, képesek a párbeszédre, szókinszük egyéni eltéréseket mutatva gazdag,
- kezdeményezők, bátrak, tevékenyek, tévedéseiket képesek javítani,
- nyitottak az új ismeretek befogadására, annak alkalmazására.

Szociálisan:

- elfogadják, és tiszteletben tartják a közösségi élet szabályait, érdeklődnek egymás iránt, időnként képesek lemondani társaik javára,
- bíznak önmagukban, elfogadnak másokat,
- önálló véleményük van, melyet életkoruknak megfelelően tudnak kifejezni,
- tudják, cselekedeteik és szavaik következményekkel járnak,
- konfliktusaikat erőszakmentesen próbálják rendezni,
- érdekeik érvényesítése közben nem ártanak másoknak,
- képesek az együttműködésre, tisztelettudóak.

Iskolára alkalmas, egészségesen fejlődő gyermekek:

- folyamatosan, érthetően, hitelesen kommunikálnak, beszélnek, gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúlyban tudják kifejezni,
- minden szófajt használnak,
- különböző mondatszerkezeteket és mondatfajtákat alkotnak, tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat, végighallgatják és megértik mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, és környezetükről,
- tudják nevüket, címüket, szüleik foglalkozását,
- felismerik a napszakokat,
- ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés szabályait,
- ismerik lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
- felismerik az öltözködés és időjárás összefüggéseit,
- kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ismerik a viselkedés alapvető szabályait,
- elemi mennyiségi ismereteik vannak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében csak folyamatos speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait

Ballószög, 2025. 10. 20.

Máténé Nyúl Éva
igazgató